Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети,
Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • 24 сентябрь 1974 йил, сешанба ◆ № 223 (16003). Баҳоси 2 тийин.

Шу кеча-кундузда республикамиз далаларида пахта йиғим-терими қизғин паллага кирди. «Зангори кема»лар икки сменада иш олиб боряпти. Сурхондарё областидаги Қосим Раҳимов номли совхознинг 5-бўлимида 16 терим машинаси ёрдами билан кунига хирмонга 140-150 тоннадан «оқ олтин» тўкилмоқда. Суратда: бўлим хирмонларидан бирида қизғин меҳнат тасвири.

А. Тўраев фотоси.

МАШИНАЛАРНИ УНУМЛИ ИШЛАТАЙЛИК

ШУ КУННИНГ ЖАНГОВАР ВАЗИФАЛАРИ

Юбилей йилининг беш миллион тонналик улкан «оқ олтин» хирмонини бунёд этишда республикамиз меҳнат аҳли дастлабки довондан ўтди — давлат тайёрлов пунктларига топширган пахтамиз бир миллион тоннадан ошиб кетди. Ҳали олдинда тўрт миллион тонналик осмонўпар «оқ олтин» тоғини бунёд этишдек жуда катта, ғоят масъулиятли вазифа турибди. Бугунги кунда бутун республикамиз меҳнат аҳли, партия ташкилотлари олдида турган бош вазифа — пахта йиғим-терими тобора кучайтириш, бутун куч-техника воситаларини шу мақсадга бўйсундиришдан иборат. Бутун сиёсий-оммавий, тарбиявий ва ташкилотчилик ишлари шу куннинг жанговар вазифаси бўлган пахта йиғим-терими муваффақиятли ўтказишга қаратилмоғи лозим.

Бу уринда намуна олса арзийдиган областлар, районлар, қатор хўжаликлар мавжуд. Андижон, Қашқадарё, Сурхондарё областларининг партия ташкилотлари, дала меҳнаткашлари ана шундай ўрнак кўрсатмоқдалар. Улар марра сари дадил интилиб, йиғим-терим суръатини кун сайин кучайтирмоқдалар. Ленин, Хўжаобод ва бошқа ўнлаб районларнинг пахтакорлари йиллик планни сентябрь ойидаёқ бажариш иштиёқида суръатни кун сайин кучайтирмоқдалар.

Шу кунларда пахтакорлар уйган хирмон ... ҳали бир ҳафта-ўн кун мобайнидаги асосий вазифа — «оқ олтин» хирмонини 2,1—2,2 миллион тоннага етказишдан иборат. Пахта териш машиналарини тўла ишга тушириб, кунига 100 минг тонна, қўл билан 75-80 минг тонна пахта тайёрлаш учун ҳамма имкониятлар бор. Бу вазифанинг муваффақиятли ҳал этилиши партия, совет, комсомол ташкилотлари, қишлоқ хўжалик органлари раҳбарларининг ташкилотчилик ишлари, меҳнаткашларнинг фидокорлигига боғлиқдир. Сифатга эътиборни асло сусайтирмаган ҳолда кунига йиллик планнинг 5-6 проценти миқдорида «оқ олтин» тайёрлаш шу куннинг жанговар шиоридир.

Йиғим-терим машиналарини ана шу талаблар асосида ташкил эта олсак, октябрнинг иккинчи ўн кунлигида пахта тайёрлаш давлат планини, Улуғ Октябрь байрами кунигача эса социалистик мажбуриятимизни бажаришга мустаҳкам замин тайёрлаган бўламиз.

Беш миллион тонналик улкан маррани эгаллашни машина теримсиз тасаввур этиш мумкин эмас. Шонли механизаторларимиз 3 миллион тонна пахта териб беришлари керак. Далаларимизда 30 мингдан зиёд терим машиналари жавлон уради. Илғор механик-ҳайдовчилар ҳозироқ 450-500 тоннадан пахта териб қўйишди. Уларнинг иш тажрибаси барча механизаторларнинг мулкига айлантирилмоғи лозим.

Бугунги кунда қўл теримида ҳам, машина теримида ҳам соатлик иш графиги усулини кенг жорий этиш ғоят муҳимдир. Терим машиналарининг ҳаммаси икки сменада ишлатилиши, бунинг учун механик-ҳайдовчиларга лаёқатли сменадошлар бириктиб қўйилиши зарур. Ҳар бир теримчи кунига 1,5-2 норма бажаришига эришиш даркор. Лекин теримни ташкил қилишда жиддий нуқсонлар борлигидан кўз юмолмаймиз. Қишлоқ жойларида теримчилардан 250-300 минг киши дала ишларига жалб қилинмаган. Бугунги кунда ҳамманинг ўрни пахтазорда деган шиор алоҳида куч билан янграши керак.

Республикамизда дефолиация ниҳоясига етай деб қолди. Бироқ, Фарғона ва Қашқадарё областларининг баъзи районларида бу муҳим иш чўзиб юборилияпти, сифатга эътибор берилмаяпти. Бу ҳол кўнгилсиз оқибатга олиб келиши, машиналардан унумли фойдаланишга ҳалал бериши мумкин. Оқибатда пахтанинг сорти бузилиб, қимматли фурсат қўлдан бой берилади, ҳосил чўғига путур етади, даромад камаяди. Партия ташкилотлари бундай кўнгилсиз аҳволга тезда барҳам бериб, консерваторлик кайфиятидаги кишиларни қаттиқ тартибга чақиришлари лозим.

Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллиги нишонланишига саноқли кунлар қолди. Бу ҳаммамиз учун ғоят катта имтиҳон бўлиб, ҳар биримизнинг ишимизга етиштирган пахтамиз, донимиз, чорва маҳсулотларимиз, сабзавот ва меваларимизга қараб баҳо берилади. Бу йил 2 миллион тонна дон тайёрлашимиз керак. Буни яхши англаган Бухоро ғаллакорлари республикада биринчи бўлиб, дон тайёрлаш планини адо этишди, кўплаб районлар маррага етди. Лекин бу соҳада ҳам бартараф этилиши зарур бўлган камчиликлар бор. Маккажўхори, шоли ўрими асоссиз равишда кечиктириб юборилияпти. 130 минг тонна шоли тайёрлаш мажбуриятини олган Қорақалпоғистон АССРда ўрим суръати кучайтирилмаяпти. Худди шундай аҳвол Сирдарё ва бошқа областларда ҳам юз бераётир. Наманган областида маккажўхоридан кутилганча дон олинмаяпти.

Ўрим-йиғим кечиктирилиши оқибатида Тошкент, Фарғона, Сурхондарё областларида пишиб етилган дон тўкилиб, ҳосилдорлик пасайяпти. Ҳисоб-китоб ишларида чалкашликка йўл қўйилмоқда. Донни ташиш, қуритиш, омборларда сақлаш қоидаларига риоя қилинмаётир. Партия ташкилотлари бу масалалар билан жиддий шуғулланиб, тегишли тадбирлар кўришлари лозим. 1975-1976 йилларда 1 миллион тонна дон етиштириш тадбирларини ишлаб чиқиб, уни амалга ошираётган Қашқадарё ғаллакорлари ишидан ибрат олиш керак.

Чорва қишлови яқинлашмоқда. Дағал хашак, силос, сенаж ва бошқа озуқаларни ҳар қачонгидан кўпроқ тайёрлаш билан қишловни кутиб олишимиз керак. Задарё, Томди, Нарпай, Деҳқонобод, Гагарин ва бошқа қатор районларнинг чорвадорлари дағал хашак тайёрлаш, Шовот, Олтиариқ, Ургут, Беруний, районларининг чорвадорлари сенаж тайёрлашда йўл қўйган нуқсонларини тезкорлик билан бартараф этишлари зарур.

Сабзавоткорларимиз, полизчиларимиз, соҳибкорларимиз юбилей йилида астойдил меҳнат қилиб, юқори ҳосил етиштирдилар. Давлатга сабзавот маҳсулотлари, ковун-тарвуз, мева, узум етказиб бериш кўпайтириляпти, ўзбек боғбонларининг саховатидан қардош халқларимиз баҳраманд бўляптилар. Лекин ҳали қиладиган ишимиз кўп, вақт эса оз. Бўшашувчилик, ўзибўларчиликка барҳам беришимиз лозим.

Партия ташкилотлари республикамиз меҳнаткашларининг куч-ғайрати, билим-тажрибасини юбилей йили топшириқларини муддатидан илгари бажаришга сафарбар этмоқлари керак!

Ҳамма пахта йиғим-теримига! Юбилей йили социалистик мажбуриятларини бажаришга!

5.000.000

ПАХТА ШТАБИ

ТЕЛЕФОНЛАР: 33-75-43, 33-76-04

ЮБИЛЕЙ ЙИЛИ ЗАФАРЛАРИ КЎПАЯВЕРСИН

БУНКЕРЛАР БАРАКАСИ

Бу йил совхозимиз пахтакорлари гектаридан 35 центнердан хирмон кўтаришга бел боғлашган. Бу улкан маррани эгаллаш ниятида биз механизаторлар ҳам бутун мавсум давомида куч-ғайратимизни аямай сарфладик. Мана, энди асосий синов палласи келди. Терим агрегатларимизни пахтазорларга олиб кирдик. 3700 гектар майдондаги пахтани машиналарда териб бермоқчимиз. Бу ҳосилнинг 10 минг тоннаси бункерлардан тўкилади демакдир.

Ҳамкасбларим дастлабки кунданоқ машина терими соҳасида ўзларини кўрсатишмоқда. Р. Ғофибов, А. Аҳмедов, М. Матинов, Ж. Ҳакимов каби даргалар шу кеча-кундузларда 4-5 тоннадан пахта тўкмоқдалар. Уларнинг ҳар бири мавсумда 200-250 тоннадан «оқ олтин» териб бериш мажбуриятини олган.

Далаларимизда терим агрегатлари кун сайин кўпаймоқда. Бугун эрта 80 зангори кемамиз ҳаммаси пахтазорларда жавлон ура бошлайди. Улар 18 группага бўлиниб ишлайди. «Оқ олтин» карвонлари оқими тобора кучаяди. Хирмонимизга янада барака киради. Менинг ўзим мавсумда 250 тонна пахта териб бериш ниятидаман. Кунига бункердан 5 тонна ва ундан ошириб пахта тўкяпман. Уз механизм оиласи бўлган пахтакорларимиз оғирини енгил қилиш бизнинг шарафли бурчимиздир.

Н. ШЕРАЛИЕВ.

Фарғона области, Фрунзе районидаги Охунбобоев номли совхоз механик-ҳайдовчиси.

ОБЛАСТДА БИРИНЧИ

ЖИЗЗАХ. («Совет Ўзбекистони» мухбиридан). Районимиздаги Ленин орденли Москва колхозининг Ленин орденли Ж. Ражабов бошлиқ бригадаси азаматлари Туябўғиз массивида ўзлаштирилган янги ерларнинг 70 гектарида бу йил биринчи марта барака уруғи қадаган эдилар. Бригада заршунослари республикамизнинг олтин тўйи шарафига ғайрат билан ишлаб, йиллик планларини областда биринчи бўлиб бажаришга эришдилар. Ҳар гектар ердан биринчи теримдаёқ 18 центнердан «оқ олтин» териб олдилар.

Шунингдек, Дўстлик районидаги Г. Гулом номли совхознинг У. Шовлимов бошлиқ бригадаси ҳам маррага етди.

САНОАТЧИЛАР ЮТУҒИ

Тошкент области ва шаҳридаги саноат корхоналарининг ходимлари Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллигини муносиб кутиб олиш учун социалистик мусобақани авж олдириб, маҳсулотни реализация қилиш ва буюмларнинг энг муҳим турларини ишлаб чиқариш юзасидан тўққиз ойлик планни муддатидан олдин — 23 сентябрда бажардилар.

Ой охиригача тўққиз ойлик топшириқдан ташқари қарийб 90 миллион сўмлик саноат маҳсулоти реализация қилинади.

(ЎзТАГ).

5.000.000 ТОННА ЮБИЛЕЙ ЙИЛИ ХИРМОНИ

Республика областларида пахта тайёрлашнинг бориши тўғрисида шу йил 23 сентябрга бўлган

МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида)

Областлар	Бир кунда	Мавсум бошидан	Шу жумладан машинада: бир кунда	Шу жумладан машинада: мавсум бошидан
Андижон	0,94	40,29	0,99	3,55
Қашқадарё	2,62	39,86	1,50	6,73
Сурхондарё	2,85	38,10	3,19	22,96
Фарғона	0,58	28,05	0,23	0,83
Бухоро	2,43	26,67	1,43	3,41
Наманган	1,74	23,39	1,72	7,81
Хоразм	2,50	17,51	1,08	2,85
Тошкент	3,50	15,98	3,64	11,48
ҚҚ АССР	2,65	13,90	2,08	6,77
Жиззах	2,39	9,91	2,39	6,45
Сирдарё	1,17	6,69	1,14	3,29
Самарқанд	1,42	6,69	1,02	2,27
Республика бўйича:	1,97	23,60	1,71	6,59
Шу жумладан ингичка толали пахта				
Наманган	0,49	32,26		
Сурхондарё	1,53	28,26		
Қашқадарё	0,64	6,21		
Бухоро	0,38	2,00		
Республика бўйича:	1,23	21,66		

ДОН—ДАВЛАТГА

Республика областларида дон тайёрлашнинг бориши тўғрисида шу йил 23 сентябрга бўлган

МАЪЛУМОТ

Биринчи стун — областлар: иккинчи стун — мавсум бошидан буён тайёрланган дон (тонна хисобида): учинчи стун — топшириққа нисбатан процент ҳисобида.

Бухоро	19970	105,1
Самарқанд	49730	82,9
Қашқадарё	60032	75,0
Андижон	22865	73,7
Фарғона	16692	66,8
Сурхондарё	20937	52,3
Тошкент	36927	52,0
Жиззах	39278	41,3
Наманган	13176	37,6
Сирдарё	13357	31,8
ҚҚ АССР	6176	5,8
Хоразм	2336	5,6
Республика бўйича	301472	48,2

ТИНЧЛИК ИШИГА САДОҚАТ

23 сентябрда Тошкентда Ўзбекистон Тинчликни ҳимоя қилиш республика комитетининг пленуми бўлиб ўтди. Пленум Тинчликни ҳимоя қилиш совет комитетининг 25 йиллигига бағишланди. Тинчликни ҳимоя қилиш республика комитетининг раиси М. А. Зоидов пленумда доклад қилди.

Докладда ва нотиқларнинг нутқларида КПСС XXIV съездида олға сурилган ва халқаро тинчлик ва хавфсизликни таъминлашнинг конкрет йўлларини кўрсатиб берган совет Тинчлик программаси барча мамлакатларга кенг ёйилди ва қўллаб-қувватланмоқда, деб таъкидланди. Совет Иттифоқи Коммунистик партияси белгилаган ва амалга ошираётган ташқи сиёсат йўли — пролетар интернационализми, халқларнинг тенг ҳуқуқлилиги тўғрисида ленинча идеяларнинг, турли ижтимоий тузумдаги давлатларнинг тинч-тотув яшаши идеяларининг мужассамлашганидир. Халқаро сиёсий иқлимни соғломлаштиришда жамоат кучларининг, энг аввало тинчлик тарафдорлари ҳаракатининг роли каттадир.

Пленум қатнашчилари Хельсинкидаги Жаҳон Тинчлик Кенгаши номига табрик телеграммаси юбордилар. 1974 йил октябрида Москвада бўладиган Совет тинчлик тарафдорлари конференциясига вакиллар сайланди.

Нукус, Наманган ҳамда республиканинг бошқа шаҳарларида ҳам тинчликни ҳимоя қилиш совет комитети ташкил этилганлигининг 25 йиллигига бағишланган жамоатчилик йиғилишлари бўлиб ўтди.

(ЎзТАГ).

ДЎСТЛИК УНИВЕРСИАДАСИ

Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллиги шарафига Тошкентда ўтказилган «Иттифоқдош республикалар университетлари дўстлиги» фестивали тамом бўлди.

Илмий-назарий конференцияда фикр алмашувлар, қизғин спорт курашлари, қўшиқ ва ва рақс мусобақалари билан ўтган кунлар ортда қолди. Фестиваль иштирокчилари Алишер Навоий номли Давлат Катта академик театри биносига фестиваль ёпилишига бағишланган йиғилишга тўпландилар.

Фестиваль қатнашчилари илмий-назарий конференция, кичик спорт универсиадаси, бадиий ҳаваскорлик коллективларининг кўрик конкурсига якун ясадилар. «Иттифоқдош республикалар университетлари дўстлиги ҳафталиги»да актив иштирок этганлиги учун делегациялар дипломлар ва эсдалик совғалар билан мукофотланди.

(ЎзТАГ).

РЕСПУБЛИКА ИНДУСТРИЯСИНИНГ ҒАЛАБАСИ

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги Марказий статистика бошқармасининг хабар беришича, республика саноат корхоналарининг коллективлари Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллигини муносиб кутиб олиш учун мусобақалашиб, маҳсулот реализация қилиш тўққиз ойлик планини барвақт, 23 сентябрда бажардилар.

Ой охиригача топшириққа қўшимча суратда 260 миллион сўмликдан зиёд саноат маҳсулоти реализация қилинади. Ватан пландан ташқари кўплаб табиий газ, кўмир, электр энергияси, фосфат ўғит, тола, пахта ва каноп, озиқ-овқат маҳсулотлари ва бошқа маҳсулотлар олади. (ЎзТАГ).

ВОРОШИЛОВГРАД ОБЛАСТИНИНГ ҒАЛЛАКОРЛАРИ ДАВЛАТГА ДОН СОТИШ ЮЗАСИДАН ОЛИНГАН СОЦИАЛИСТИК МАЖБУРИЯТЛАРНИ БАЖАРДИЛАР

Ворошиловград область қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари партия XXIV съезди қарорларини бажаришга муносиб ҳисса қўшиш учун интилиб, КПСС Марказий Комитетининг партияга, совет халқига қилган Мурожаатига амалий иш билан жавоб қайтариб, бу йил ғалла экинларидан мўл ҳосил етиштирдилар, ўрим-йиғимни уюшқоқлик билан ўтказдилар ва давлатга дон сотиш юзасидан олинган социалистик мажбуриятларни бажардилар.

Областдаги колхоз ва совхозлар давлат омборларига 587 минг тонна дон топшириб, буғдой, жавдар, арпа, сули, тариқ сотиш планларини ошириб бажардилар. Давлатга ғалла сотиш давом этмоқда. Маккажўхори ва ёрма экинларини қўшиб ҳисоблаганда, давлатга жами камида 650 минг тонна ғалла сотилади.

Областдаги саноат корхоналари, қурилиш, транспорт ва тайёрлаш ташкилотларининг меҳнаткашлари ҳосилни йиғиштириб олиш ва ғалла тайёрлашда колхоз ҳамда совхозларга катта ёрдам бердилар.

Қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари, партия, совет ва қишлоқ хўжалик органлари ҳозирги вақтда кузги экинларнинг ҳаммасини қисқа муддатда йиғиштириб олиш, сабзавот тайёрлаш ва уни қайта ишлашни тезда тугаллаш, кузги экинларни ўз вақтида экиш ва шудгор қилиш соҳасида иш олиб бормоқдалар, қўшимча равишда озуқа тайёрлаб, фермаларни чорва қишловига тахт қилиб қўйиш, давлатга деҳқончилик, чорвачилик маҳсулотининг ҳамма турларини сотиш юзасидан олинган социалистик мажбуриятларни бажариш тадбирларини кўрмоқдалар, тўққизинчи беш йиллик планларини бажариш учун мустаҳкам замин яратмоқдалар.

Н. В. ПОДГОРНИЙ ИРОҚ МИНИСТРИНИ ҚАБУЛ ҚИЛДИ

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзоси, СССР Олий Совети Президиуми Раиси Н. В. Подгорний Совет Иттифоқига визит билан келган Ироқ Республикасининг махсус вакили, Ироқ ташқи ишлар министри Ш. Д. Такани қабул қилди.

Н. В. Подгорний ва Ш. Д. Така шуни мамнуният билан уқтириб ўтдиларки, суверенитетни ва территориал бутунликни ҳурмат қилиш, бир-бирларининг ички ишларига аралашмаслик асосида СССР билан Ироқ Республикаси ўртасидаги дўстона муносабатлар барқарор руҳда бўлиб, Совет ва Ироқ халқларининг бахт-саодати, Яқин ва Ўрта Шарқ районида тинчлик ва хавфсизликни мустаҳкамлаш манфаатлари йўлида муваффақият билан ривожланмоқда. Улар дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисидаги шартнома Совет-Ироқ муносабатларини янги, янада юксак босқичга кўтарганлигини, Совет Иттифоқи билан Ироқ Республикаси ўртасидаги самарали ҳамкорликни кенгайтириш ва чуқурлаштириш учун мустаҳкам халқаро ҳуқуқий негиз яратганлигини билдирдилар. Бу ҳамкорликни сиёсий, иқтисодий, маданий ва бошқа соҳаларда янада ривожлантириш ва мустаҳкамлашга қатъий аҳд қилинганлиги билдирилди.

Томонлар ташқи сиёсатга доир муҳим проблемаларни муҳокама қилиш чоғида тинчлик ва халқаро хавфсизликни мустаҳкамлашга бундан кейин ҳам куч-ғайрат сарфлашга тайёр эканликларини билдирдилар. Исроил оккупация қилиб турган барча араб территориялари озод этилган ва Фаластиндаги араб халқининг қонуний миллий ҳуқуқлари таъминланган тақдирдагина Яқин Шарқда ҳақиқатан ҳам адолатли ва мустаҳкам тинчлик ўрнатилиши мумкин, деган фикр яна қайтадан таъкидланди.

Совет Иттифоқи билан Ироқ Фаластин қаршилик ҳаракатига бундан кейин ҳам ёрдам ва мадад бериб туриш ниятидадирлар. Улар бу ҳаракатни араб миллий озодлик ҳаракатининг таркибий қисми деб қарайдилар.

Суҳбат чоғида араб халқларининг империализмга ва Исроил агрессиясига қарши, ўз миллий мустақиллигини мустаҳкамлаш ва социал тараққиёт йўлидан олға қараб ҳаракат қилиши учун муваффақиятли курашда империализмга қарши негизда араб давлатларининг бирлиги ва жипслигини кучайтириш, шунингдек Совет Иттифоқи ҳамда бошқа социалистик мамлакатлар билан дўстона муносабатларни ва ҳар томонлама ҳамкорликни ривожлантириш ҳозирги шароитда айниқса муҳим аҳамиятга эга эканлиги таъкидланди.

Суҳбат давомида СССР билан Ироқ раҳбарларининг ўзаро маслаҳатлашуви ва мунтазам алоқалари катта аҳамиятга эга ва фойдали эканлиги уқтириб ўтилди. Бу маслаҳатлашувлар ва мунтазам алоқалар Совет-Ироқ шартномасига мувофиқ равишда амалга оширилмоқда ва ҳар икала мамлакат ўртасида дўстона алоқаларни янада мустаҳкамлаш ва ривожлантириш ишига муҳим ҳисса қўшмоқда.

Суҳбат самимий, дўстона вазиятда ўтди. (ТАСС).

«ЎЗБЕКИСТОН-50» ИШЧИНОМАСИ

БОБО КАСБИМИЗ

«Пахта ўзбек халқининг миллий ифтихоридир!» деган ёзувга ҳар сафар кўзим тушганда беихтиёр аччиқ ўтмиш, болалигим, кам ҳосилли ғўзалар, чигитни толадан ажратувчи алмисоқ чиғириқлар кўз олдимда гавдаланади. Ҳақиқатан ҳам пахтакорлик бизнинг бобо касбимиз. Бобомнинг айтишларича, бизнинг бобокалонимиз ҳам пахта экиб, кун кечирган экан. Улар ўз касбини бобомга, бобом отамга, отам эса менга мерос қолдирдилар. Пахтакорлик касбимиз билан ҳар қанча фахрлансак арзийди. Лекин, ўтмишимизни хотирласам пахта етиштириш нақадар машаққатли бўлганлигига ишонч ҳосил қиламан.

Унда ўн-ўн икки ёшлардаги югурак бола эдим. Ёзда мева-чева билан кун кечирардик. Куз кирди дегунча Тўйчи қори деган киши келиб юз азоб билан етиштирган пахтамизни арзон-гаров харид қилиб, чиғириққа олиб кетарди. Шундагина қўлимизга бир оз сармоя кирар, эгнимиз кийим, дастурхонимиз нон, қозонимиз гўшт кўрарди.

Кўп ўтмай қишлоғимизда «Чиғириққа ўт тушибди» деган хабар тарқалди. Шунда деҳқонларнинг ҳаёт кечириши жуда оғир бўлди. Энди билсам, ўшанда қўқонлик бойнинг эски шаҳарга келтириб ўрнатган чиғириғи ёниб кетган экан. Ўша пайтда Найман ариғи ўзанида қурилган, сув билан айланадиган чиғириқ Жиззахда яккаю-ягона йирик корхона эди.

Кечагидек ёдимда. 1940 йилда темир йўл омборхонасига иккита жин машинаси келтириб ўрнатилди. Жин машиналарининг ишга туширилиши Жиззахда пахта тозалаш заводининг барпо этилишига асос бўлди. Пахта тозаловчи ишчиларнинг оғири бирмунча енгиллашди. Чиғирик азобидан, оёқ билан тепиб, толани тойлаш машаққатларидан қутулишди. Кўп ўтмай корхонага толани тойлайдиган пресс машиналари ҳам келтириб ўрнатилди. Бир кеча-кундузда тайёрлаган толамиз 2-3 тоннадан ошмасди. Бир жин машинаси сменада нари борса бир тоннадан ошар-ошмас тола ишлаб чиқарарди.

Улуғ Ватан урушидан кейин заводимиз янги техника билан қайта жизоҳланди. Жин машиналари сони тўрттага етказилди. Иш уч сменада ташкил этилди. Пахта тозаловчиларимизнинг ишлаб чиқариш савияси, тажрибаси ошди.

Заводимиз ҳозир 24 минг тонна пахта толаси ишлаб чиқариш қувватига эга. 1972 йили қуриб ишга туширилган янги бинода тағин тўртта жин машинаси монтаж қилинди. Энди бу корпусда 8 та жин, 32 та линтер, 2 та пресс машиналари тўхтовсиз ишлаб турибди. Жин машинасини тўла қувват билан ишлатилганда бир машина сменада беш тоннагача тола ишлаб чиқариши мумкинлиги исботланди. Мурод Нишонов бошлиқ коммунистик меҳнат сменаси коллективи ана шундай юксак кўрсаткичга эришди.

Эндиликда, пахта хом ашёси қуритиш-тозалаш цехига ва у ердан жин машиналарига махсус қувурларда «оқиб» келаётир. 12 та «ЧХЗ-М» машинасига эга бўлган қуритиш-тозалаш цехи белгиланган миқдордаги пахтани ўз вақтида тозалаб, қуритиб беряпти. 300 атмосфера босимга эга пресс машиналарнинг ҳар бири 210 килограммли тойларни автомат тарзда лентали транспортерга чиқариб беради. Корхонамизда қўл меҳнатини механизациялаштириш ва автоматлаштиришга катта эътибор берилаётганлиги шарофати билан меҳнат унумдорлиги йилдан-йилга ортиб бормоқда. Масалан, 1971 йилда заводимиз 18 минг 109 тонна пахтани қайта ишлаган бўлса, 1973 йилда 20753 тонна тола реализация қилди.

Беш йилликнинг белгиловчи йилида қарийб 22 минг тонна тола ишлаб чиқариш планда кўрсатилган бўлса, коллективимиз уни 23 минг тоннага етказиш юзасидан оширилган мажбурият қабул қилиб ишлаётир. Бу, ишчиларимизнинг Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартияси олтин юбилейига муносиб туҳфаси бўлади.

Ўтган йили заводимиз коллективи маҳсулот таннархини 300 минг сўмга арзонлаштиришга эришди. Шу туфайли олинган соф фойда 3,5 миллион сўмга етди. Бу маблағнинг асосий қисми ишлаб чиқаришни янада такомиллаштиришга сарфланмоқда. Бу йил заводда ялпи маҳсулот реализациясини ўтган йилгидан бир ярим миллион сўмга ошириш кўзда тутилган. Бу, мамлакатимиз тўқимачиларига ва чет элга тағин ҳам баракали хом ашё жўнатилишидан далолат беради.

Эндиликда биз қўл меҳнатини механизациялаштириш борасида илғор корхоналар сафидан ўрин олдик. Ғарамдан келаётган пахтани икки марта тозалаш имконини берувчи қуритиш-тозалаш цехини реконструкциядан чиқардик. Иш унуми паст, эски ускуналар ўрнига мукаммал ускуналар келтириб ўрнатяпмиз. Шунингдек, махсус қуритиш барабани ўрнатилмоқда. Пресс машинасининг хом ашё қабул қилувчи қисмларини автоматлаштиряпмиз. «Минглар шартномаси» мусобақасига қўшилган пахта тозаловчиларимиз юқори сортли тола тайёрлашни кўпайтириш ҳақида жон куйдиришяпти.

Навқирон областимиз пахта тозалаш саноатининг истиқболи порлоқ. Келгусида Жиззах областида пахта толаси етиштириш 1973 йилдагига нисбатан қарийб уч баравар ошади. Ўзлаштирилаётган Жиззах чўлида тағин олтита янги пахта тозалаш заводи қурилади. Шу корхоналарнинг ёш коллективларига устозлик қилиш, уларга иш ўргатиш, тўплаган илғор тажрибаларимизни баҳам кўришимиз керак. Бу масъулиятли вазифа бевосита бизнинг коллективимиз зиммасига тушади. Ҳозирданоқ бунга қизғин тайёргарлик кўряпмиз.

Заводимиз шаҳар «Ҳурмат тахтаси»дан ўрин олган. Байроқдорликни қўлдан бермаслик учун янада зўр ғайрат кўрсатиб ишлаяпмиз. М. Нишонов бошлиқ коммунистик меҳнат сменаси ва элликдан ортиқ зарбдор ишчиларимиз шу кунларда белгиловчи йилнинг сўнгги ойлари ҳисобига маҳсулот тайёрлашяпти.

Яқинда ўн бешта кекса ишчимизга корхона ветерани деган фахрий ном берилди. Улар орасида Петр Самойлов, Анвар Жаъфаров, Абдулла Муллажонов, Тошбек Қаршиев ва бошқалар бор. Бригадалар, сменалар ўртасида ўзаро социалистик мусобақа намунали йўлга қўйилган. Илғор коллективлар кўчма Қизил байроқ ва пул мукофотлари билан тақдирлаб борилади.

Республикамиз пахта тозалаш саноатининг тўнғич корхоналаридан бири — Жиззах пахта тозалаш заводида меҳнат қилаётганимга ҳам ўттиз йил бўляпти. Шу йиллар ичида корхонамиз фаолиятида юз берган янгиликларни, ўзгаришларни, тараққиёт ва юксалишни кўз олдимга келтирсам, қалбим фахр ва қувончларга тўлади. Кўпчилик қатори мен ҳам шу даргоҳда униб-ўсдим, меҳнатим туфайли қадр-қиммат топдим. Ўтган йили эришган муваффақиятларимни партия ва ҳукуматимиз муносиб тақдирлаб, мени «1973 йил социалистик мусобақаси ғолиби» нишони ва «Жигули» енгил автомашинаси билан мукофотлашди.

Бу йил пахтакорларимиз ҳар қачонгидан кўп «оқ олтин» етиштириш мажбуриятини олди. Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг қутлуғ 50 йиллигини арзигулик меҳнат тўёналари билан кутиб олиш — биз, толачиларнинг ҳам жанговар шиоримиздир.

Тошпўлат ЭШОНҚУЛОВ,
Жиззах пахта тозалаш заводининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли ишчиси.

МУДДАТИДАН ИЛГАРИ

Республика Пахта тозалаш саноати министрлигига қарашли корхоналарнинг коллективлари Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллигини муносиб кутиб олиш учун мусобақага қўшилиб, янги ҳосил хом ашёсини тайёрлаш ва қайта ишлаш суръатларини жадаллаштирмоқдалар. Улар 20 сентябрда маҳсулотни реализация қилиш тўққиз ойлик планини бажардилар. Совет Иттифоқи ва социалистик ҳамдўстликдаги мамлакатлар тўқимачилик саноатининг корхоналарига кўп миқдорда тола юборилди. Мусобақадош Ивановодаги дўстларимизга юз вагон яхши сифатли «оқ олтин» жўнатилди.

Андижон область саноат корхоналарининг коллективлари маҳсулотни реализация қилиш тўққиз ойлик планини муддатидан олдин бажарган эдилар. Андижонликлар республика ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллигини муносиб кутиб олиш учун интилиб, тўққиз ойлик топшириқдан ташқари яна 24 миллион сўмлик саноат маҳсулотини реализация қилиш мажбуриятини олдилар ва уни бажариш учун курашмоқдалар.

* * *

Янгийўл колбаса-сут маҳсулотлари ишлаб чиқариш бирлашмаси коллективи 1975 йил ҳисобига маҳсулот тайёрлай бошлади. Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартияси олтин юбилейи шарафига мусобақалашаётган корхона меҳнаткашлари 19 сентябрда маҳсулот реализация қилиш тўрт йиллик планини 100,2 процент, товар маҳсулот ишлаб чиқариш топшириғини 101 ва сут-маҳсулотлари тайёрлаш планини 108,5 процент қилиб бажардилар. Йил охиригача планга қўшимча равишда тағин 3 миллион 350 минг сўмлик маҳсулот реализация қилинади.

Саригул Палимбетова Қорақалпоғистон республика матлубот жамиятида 20 йилдан ортиқ хизмат қиляпти. Меҳнат Қизил Байроқ орденли сотувчи С. Палимбетова ойлик товар обороти планларини мунтазам ошириб бажариб, Қўнғирот район матлубotчилари орасида пешқадамлик қиляпти. Суратда: илғор сотувчи С. Палимбетова иш устида.

Р. Саидов фотоси.

ОЛИМЛАРНИНГ ВАКОЛАТЛИ УЧРАШУВИ

Анатомлар, гистологлар ва эмбриологларнинг VIII Бутуниттифоқ съезди Тошкентда беш кун давом этди. Таниқли совет морфологи, СССР медицина фанлари академиясининг академиги Василий Васильевич Куприянов съезд ишининг якунлари тўғрисида УзТАГ мухбирига гапириб берди.

Тошкентдаги съезд, деди у, шундан аввалги съездларнинг ҳаммаси ичида энг ваколатлиси бўлди. Унда мингдан ортиқ мутахассис қатнашди. Саккиз йиллик давр ичида совет морфологлари катта муваффақиятларга эришдилар, кўпдан-кўп тематик симпозиумларда доклад қилган ва ахборот берган беш юзга яқин олим шулар ҳақида батафсил гапириб берди. Жумладан, техника тараққиёти морфология фанининг гуркираб ривожланишига шароит яратиб берганлиги таъкидлаб ўтилди. Тадқиқотларнинг методологик даражаси ошди, амалий медицина билан алоқаси кучайди.

Съездда Ўзбекистон мутахассисларининг муваффақиятлари ҳам қайд қилинди. Тошкент медицина институтининг республика фанлар академияси академиги К. А. Зуфаров бошчилигидаги гистология кафедрасини ҳақли равишда мамлакатда морфология фанининг машъали деб атайдилар.

Анатомлар, гистологлар ва эмбриологлар Бутуниттифоқ илмий жамияти беш мингга яқин мутахассисини ўз сафида бирлаштириб турибди. Шу жамият правлениесининг ҳисоботи съездда муҳокама қилинди. Тадқиқотларни чуқурлаштириш, унинг кўламини кенгайтириш борасидаги тавсиялар ишлаб чиқилди.

Бундай анжуманларни мамлакатнинг турли шаҳарларида ўтказиш, — деди В. В. Куприянов, — қардош иттифоқдош республикалар олимларининг алоқаларини мустаҳкамлайди, биология ва медицинани янада ривожлантиришга, совет соғлиқни сақлаш системасининг муваффақиятларини кўпайтиришга имкон беради.

Съезд ишида бир группа чет эллик мутахассислар қатнашди.

(ЎзТАГ).

Планетамизда

А. А. ГРОМИКОНИНГ ВАШИНГТОНДАГИ СУҲБАТЛАРИ ДАВОМ ЭТМОҚДА

ВАШИНГТОН, 21 сентябрь. (ТАСС). КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико АҚШ давлат секретари Г. Киссинжер билан учрашди.

СССР элчихонасида берилган нонушта зиёфат вақтида А. А. Громико билан Г. Киссинжер ўртасида амалий суҳбат бўлди. Суҳбат давомида кўпгина масалалар, шу жумладан, қурол-яроғларни чеклаш ва Европа хавфсизлигига доир масалалар муҳокама қилинди.

Зиёфатда совет томонидан СССРнинг АҚШдаги элчиси А. Ф. Добринин ва СССР ташқи ишлар министрлиги коллегиясининг аъзоси Г. М. Корниенко, Америка томонидан — АҚШнинг СССРдаги элчиси У. Стессел, давлат департаментининг маслаҳатчиси Х. Сонненфелдт ва АҚШ давлат секретарининг Европа ишлари билан шуғулланувчи ўринбосари А. Хартман ҳозир бўлдилар.

БМТ БОШ АССАМБЛЕЯСИ СЕССИЯСИДА

НЬЮ-ЙОРК, 23 сентябрь. (ТАСС мухбири). БМТ Бош Ассамблеясининг XXIX сессияси тайёргарлик даврини тугатди. Ўзининг иккита ялпи мажлисида кун тартибига қўйилган 110 масалани тасдиқлади ва бу масалаларни ишчи комитетларига тақсимлади.

Фаластин тўғрисидаги, Яқин Шарқдаги аҳвол тўғрисидаги масала ва Кипр масаласи каби кескин халқаро проблемаларнинг муҳим ва шошилинч эканлигини назарда тутиб, бу проблемаларни бевосита ялпи мажлисларда муҳокама этишга қарор қилинди.

«Ҳарбий мақсадларда ва халқаро хавфсизликни, кишиларнинг фаровонлиги ва сиҳат-саломатлигини таъминлаш манфаатларига зид бўлган бошқа мақсадларда муҳитга ва иқлимга таъсир кўрсатишни тақиқлаш тўғрисида» Совет Иттифоқи таклиф этган ва якдиллик билан маъқулланган таклиф сиёсий масалалар ва хавфсизлик масалалари билан шуғулланувчи биринчи комитетда қараб чиқилади. Чунки бу таклиф тинчликни мустаҳкамлаш ва қуролсизланиш проблемасини ҳал этиш масалалари билан жуда мустаҳкам алоқадор масалалардир.

Сессиянинг дастлабки босқичидаёқ Бош Ассамблея иштирокчиларига кескинликни юмшатишга халақит беришга уринувчи кучлар билан курашишга тўғри келажаги маълум бўлиб қолди. Чунончи, Исроил делегацияси кун тартиби муҳокама қилинишидан араб мамлакатларига ва айниқса Фаластиндаги араб халқига қарши ҳуруж қилиш учун фойдаланди. Исроил делегацияси Фаластин тўғрисидаги масалани кун тартибидан олиб ташлашга уриниб кўрди. Лекин у тамомила якканиб қолди ва муносиб зарбага учради.

Кипр масаласини муҳокама қилишнинг мухолифлари ҳам топилиб қолди. Бу проблемани фақат Хавфсизлик Кенгашида қараб чиқиш билан чекланиш керак, деган таклифга делегатлар эътибор бермадилар.

Пекиннинг вакили процедура масалалари юзасидан гапириб, ўз нутқини советларга қарши бўҳтонлар, икки ўта «буюк давлат»чилик тўғрисидаги машмашалар ва Бош Ассамблея сессияси иштирокчиларининг аллақачон ҳафсаласини пир қилиб қўйган шунга ўхшаш уйдирмаларни такрорлашга қаратди.

23 сентябрь душанба куни БМТ Бош Ассамблеясининг XXIX сессиясида умумий мунозаралар бошланади.

А. БАРАНОВ,
Ю. РОМАНЦОВ.

ОҚ УЙНИНГ ЯНГИ МАТБУОТ СЕКРЕТАРИ

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Президент Ж. Форд Рональд Нессенни Оқ уйнинг матбуот масалалари бўйича секретари лавозимига тайинлаганлигини эълон қилди.

Р. Нессен кўп вақтлардан бери ЮПИ информация агентлигининг мухбири бўлган, кейинги 12 йил мобайнида Эн-Би-Си радиотелевизион компаниясининг мухбири бўлиб ишлаган эди.

ЮПИТЕР ЯҚИНИДА НОМАЪЛУМ ОБЪЕКТ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Пасаденадаги (Калифорния штати). Паломар обсерваториясининг астрономлари Юпитер планетасининг шу йил 11 ва 12 сентябрда 48 дюймли телескоп ёрдамида олинган фотосуратларини синчиклаб текшириб, Юпитер яқинида ҳозирга қадар номаълум бир объект борлигини аниқладилар. Олимлар ҳали комил ишонч билан айтмаётган бўлсалар-да, ушбу космик жисм планетанинг ўн учинчи йўлдоши бўлиши керак, деб ўйламоқдалар. Топилган объект Юпитер атрофларидан ўтаётган комета ёки астероид бўлиши ҳам мумкин. Олимларнинг ҳисоб-китобларига кўра, топилган объектнинг кўндаланг масофаси 8 километрга боради.

Юпитер планетасининг тўртта катта йўлдошини Галилей 1610 йилдаёқ кашф этганди.

АБИДЖАН — Фил Суяги Қирғоғи Республикасининг пойтахти. Суратда: мустақиллик майдони — Абиджаннинг энг кўркам жойларидан бири.

Н. Баратов фотоси. (ТАСС).

ХАЛҚАРО ОБЗОР

СССР — ГФР: УМИДБАХШ ИСТИҚБОЛЛАР

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико 15 ва 16 сентябрь кунлари ГФРда бўлди. Уни ГФР ҳукумати Боннга таклиф қилган эди. Ҳозир визит якунларини шарҳлаётган Ғарбий Германия матбуоти А. А. Громиконинг ГФР президенти В. Шеель, канцлер Г. Шмидт ва ташқи ишлар министри Г. Д. Геншер билан олиб борган музокаралари иккала мамлакат ўртасидаги муносабатларни янада нормаллаштириш учун, улар ўртасида ўзаро манфаатли ҳамкорликни ривожлантириш учун катта аҳамиятга эга эканлигини таъкидламоқда.

Маълумки, иккала мамлакат ўртасида 1970 йил 12 августда Москвада имзоланган шартнома бу жараённи бошлаб берди. КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежневнинг 1973 йил майида ГФРга қилган визити муносабатларни ривожлантиришнинг янги, муҳим омили бўлди. Ўтган давр ичида кўпгина иш қилинди. Иккала мамлакат ўртасидаги товар обороти бу йил икки миллиард сўмликдан ошиб кетишини айтиш кифоя қилади.

А. А. Громиконинг визити вақтида кўпгина масалалар муҳокама қилинди: Икки томонлама ҳамкорликнинг аҳволи ва истиқболлари кўриб чиқилди, шунингдек иккала томонни қизиқтирувчи халқаро проблемалар муҳокама қилинди. Европада хавфсизлик ва ҳамкорликка бағишланган кенгаш, шунингдек Марказий Европадаги қуролли кучларни ва қурол-яроғларни ўзаро қисқартириш ва шунга алоқадор бўлган тадбирлар тўғрисида Венада олиб борилаётган музокараларга алоҳида эътибор берилди.

«Фикрлашиб олингандан кейин шундай таассурот вужудга келдики, — деб ёзади «Франкфуртер рундшау» газетаси, — Москва билан Бонн ҳали ҳал этилмаган халқаро масалаларнинг кўпчилиги юзасидан бир йўлдан бормоқдалар». ГФР канцлери Г. Шмидт 17 сентябрь куни Бонңда ўтказилган матбуот конференциясида Франкфурт газетасининг шу фикрини тасдиқлади. Канцлер шу йил кузда Совет Иттифоқига келади. Канцлер ўз ҳукуматининг Совет Иттифоқи билан муносабатларни янада ривожлантиришга интилаётганлигини таъкидлади. Жумладан у, Европада хавфсизлик ва ҳамкорликка бағишланган кенгашнинг учинчи, якунловчи босқичини олий даражада ўтказиш мумкин, деб ҳисоблаётганлигини айтди.

ГФРда иккала мамлакат ўртасидаги муносабатларнинг нормаллашувига ва шу тариқа Европада кескинликни юмшатишни давом эттиришга ҳалақит беришга уринаётган кучлар ўз қуролларини ташлаганлари йўқ ва ташламоқчи ҳам эмаслар, албатта. Бунинг устига ўша кучлар кейинги ойларда ўз фаолиятларини яна кучайтириб юбордилар. Ўнгларнинг раҳбари Штраус, янги нацистларнинг гуруҳлари ва реваншчиларнинг уюшмалари, Шпрингер матбуоти Шмидт ҳукуматининг шарқий сиёсатига кескин ҳужум қилишни аввалгидек давом эттирмоқдалар.

Аммо, ҳозир Рейн бўйидаги жамоатчилик фикрини улар белгилаётгани йўқ. Ғарбий Германия гражданларининг жуда кўпчилиги ГФР ҳукуматининг СССРга ва бошқа социалистик давлатларга нисбатан тутаётган реалистик ташқи сиёсат йўлини табриклаётганлигини ҳаёт аллақачонлар тасдиқлади.

ТЕЛЬ-АВИВНИНГ ХАТАРЛИ ЙЎЛИ

Яқин Шарқдаги октябрь уруши тамом бўлгандан кейин орадан бир йил ўтгач ҳам бу районда тинчлик учун хатарли бўлган аҳвол давом этиб келмоқда. Тўғри, Исроил билан Миср ва Сурия ўртасида ўт очишни тўхтатиш тўғрисидаги битим ўз кучида турибди. Аммо, можарони доимий, сиёсий бартараф этиш иши олға силжимаётир, Хавфсизлик Кенгашининг 1967 йил 22 ноябрь ва 1973 йил 22 октябрь резолюцияларининг энг асосий қоидалари бажарилмаётир.

Исроилнинг ҳукмрон доиралари октябрь можароси вақтида олган сабоқларига қарамай, Яқин Шарққа бағишланган Женева сулҳ конференцияси ишини қайта бошлашни пайсалга солиш йўлидан бормоқдалар, ҳарбий тайёргарликни кучайтирмоқдалар, ошкор босқинчилик декларациялари билан майдонга чиқмоқдалар.

Масалан, бош министр И. Рабиннинг Вашингтондаги сентябрь музокаралари муносабати билан тилёғламалик қилиб айтган сўнгги гапига қулоқ солинг: Тель-Авив муросага келишга тайёр эканлигини оғизда эълон қилгандан кейин, у дарҳол Исроилнинг 1967 йил июль урушигача бўлган чегараларга чекиниши тўғрисида гап ҳам бўлиши мумкин эмас, деди. Ҳатто Сурия билан сулҳ шартномаси тузилган тақдирда ҳам 1967 йилда оккупация қилиб олинган Жулон тепаликлари «Исроил назорати остида қолиши лозим», деди Рабин сурбетлик билан.

Яқин Шарқдаги тангликни барқарор тинч бартараф этишнинг эҳтимол тутилган ҳар қандай варианти араблардан оккупация қилиб олинган ерлардаги Исроил қўшинларини олиб чиқиб кетишни ва фаластинлик араб халқининг қонуний миллий ҳуқуқларини қондиришни албатта назарда тутиши лозимлигини ҳозир ҳамма эътироф этган. Шунга қарамай, Тель-Авив территория масаласидагина эмас, шу билан бирга Фаластин масаласида ҳам ўжарлик позициясида турибди. Рабин ҳукумати ўз вақтида Фаластин составига кирган Ғарбий Иордания билан Ғазо райони доирасида мустақил Фаластин араб давлатини вужудга келтириш ғоясига мутлақо қарши чиқмоқда.

Миср қўшинлари билан Исроил қўшинларини бир-биридан йироқлаштириш тўғрисидаги битим тузилгандан кейин арабларнинг муайян доираларида Вашингтон ўзининг Яқин Шарқдаги сиёсатини тубдан ўзгартиради ва Исроилни босиб олинган араб ерларидан чиқиб кетишга мажбур қилиш йўлини тутади, деган асоссиз умидлар вужудга келган эди. Ҳаёт бу хом хаёлларнинг кулини кўкка совурди. Яқинда Исроил бош министри Рабиннинг АҚШда олиб борган музокараларида можарони тинч бартараф этишга боғлиқ бўлган проблемалар орқага суриб қўйилди. Вашингтондаги музокараларда Исроилга Америкадан йилига 1,5 миллиард долларлик ҳужум қуролини бундан буён етказиб бериш тўғрисидаги ва Исроилга шу қурол-яроғларни сотиб олишни пул билан таъминлаш учун келгуси уч йилда 4,5 миллиард доллар ҳажмида қарз бериш тўғрисидаги масала диққат-марказда турди. Франс Пресс агентлигининг ёзишига қараганда, Оқ уй «келгуси ёзгача «Фантом» типидаги реактив қирувчи-бомбардимончи самолётлардан 50 тасини етказиб беришга ва йил давомида «Паттон-М-60» типидаги 200-250 та оғир танкни юборишга рози бўлди». Америка матбуотида пайдо бўлиб қолган хабарларга қараганда, шу музокараларда араб шарқига нисбатан биргаликдаги тактикани ишлаб чиқиш тўғрисида ҳам гап бўлган.

Араблар дунёсидаги тарқоқликни кучайтиришга, СССР билан араб давлатлари ўртасидаги муносабатларни ёмонлаштиришга мўлжалланган ана шу маккорона тактикани барбод қилиш учун араб давлатлари ва ҳукуматлари бошлиқларининг октябрь ойида Работда ўтказиладиган кенгаши ва Совет-Миср музокаралари катта аҳамиятга эга бўлади. СССРнинг Яқин Шарқда ўтказаётган ва шу райондаги барча халқларнинг манфаатларини ҳисобга олиш асосида мустаҳкам тинчлик ўрнатишга қаратилган изчил сиёсати Сурия, Ироқ, Ливан, Жазоирда, бошқа араб мамлакатларида зўр обрў-эътиборга сазовор бўлди. «Совет Иттифоқи билан совет халқи ҳамиша бизнинг дўстларимиз бўлиб келдилар ва шундай бўлиб қолмоқдалар, деб таъкидлади Миср ташқи ишлар министри Фаҳми ҳафталик «Ал-Ҳаводис» газетасининг мухбири билан суҳбатда. — Ўтмишда биз уларнинг жуда катта ёрдами учун миннатдор бўлган эдик ва ҳозир ҳам миннатдор бўлиб турибмиз».

В. ИВАНОВ,
С. ЛОСЕВ.
(ТАСС).

ЮБИЛЕЙ ЙИЛИ ХИРМОНИ БАРАКАЛИ БЎЛСИН

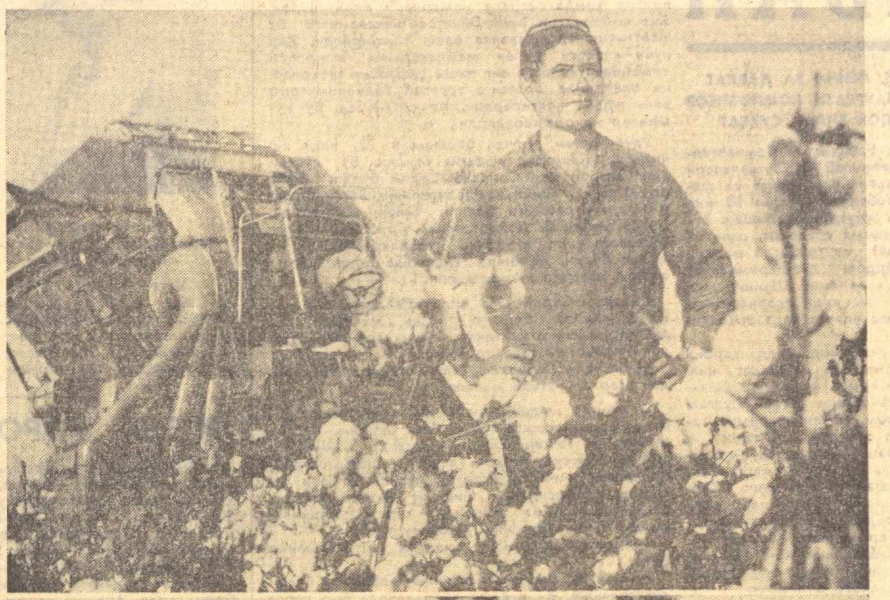

Танишинг: Жиянкул Рустамов! Шеробод районидаги Будённий номли совхознинг комплекс бригада бошлиғи, республика механизаторларининг шу кунги сардори. У терган пахта ҳозир 600 тоннадан ошиб кетди. Совхозда ва районда унинг издошлари кун сайин кўпайиб боряпти. Суратда: Ж. Рустамов ўз машинаси ёнида.

А. Тўраев фотоси.

ПЛАН — СЕНТЯБРДА

Колхозимиз меҳнат аҳлини юбилей йили аҳди-паймони ҳар қачонгидан ҳам улуғ. Хўжалигимиз катталари кичиги, республикамизнинг олтин тўйи йилида гектаридан 45 центнердан хирмон кўтарамиз, деб сўз берганлар. Ваъдамизнинг қатъийлиги шу кунги ишлармиздан яққол кўриниб турибди. Хўжалигимиз пахта териш ва давлатга топширишда областда пешқадамлар қаторида. Кунига қабул пунктларига 75-80 тонна «оқ олтин» топширямиз. Бу хўжалик планининг 2,5 процентидан кўпроғини ташкил этади. Суръатни кун сайин авж олдиряпмиз.

Бу йил қатор бригадаларимиз гектаридан 40 центнердан хирмон кўтарамиз, деб майдонга чиқдилар. Улар орасида 50 центнерга А. Алимқулов бригадаси олдинда бормоқда. Моҳир пахтакор раҳбарлик қилаётган бригада бугун-эрта ана шу 50 центнерлик маррани эгаллаб, ғалаба рапортини беради. М. Қўчқоров, Ғ. Содиқов, Х. Халилов каби 50 центнерчи бригадалар ҳам сентябрь ойида ғалаба рапортига имзо чекадилар.

Кўплаб килограммчилар ҳаракати колхозимизда оммавий тус олиб бормоқда. Мавсумда 10-15 тоннадан пахта теришга бел боғлаганлар 200 нафардан кўпроқ. Улар орасида М. Абдураҳмонова, С. Орипова, М. Соинназарова каби қиз-жувонлар алоҳида ғайрат ва ташаббус кўрсатяптилар.

Бу йил хўжалигимиз она-Ватанга 4,5 минг тонна «оқ олтин» етказиб беради. Ҳосилнинг 60 процентини машиналар билан териб олинади.

Ундан кўпроқ «зангори кема»лар бугун-эрта пайкалларга киради.

Юбилей йили хирмонни муддатидан анча олдин бунёд этмоқчимиз. Сентябрь ойи ичида колхозимиз пахта тайёрлаш планини муваффақиятли адо этади.

Сўзимиз қатъий, ваъдамиз уддасидан чиқамиз.

А. ЮНУСОВ,
Қува районидаги Димитров номли колхоз раиси.

ҚОРАҚАЛПОҒИСТОНДА БИРИНЧИ

НУКУС, («Совет Ўзбекистони» мухбири). Ўзбекистон ССР, Ўзбекистон Компартияси ва Қорақалпоғистон АССРнинг ярим асрлик олтин юбилейи нишонланадиган кун тобора яқинлашмоқда. Ана шу улуғ санани муносиб кутиб олиш учун Беруний райони пахтакорлари терим суръатини кун сайин авж олдирмоқдалар. Район хўжаликларида бугун кечагидан кўпроқ пахта тайёрлашга эришилмоқда.

Куни кеча Киров номли колхознинг звено бошлиғи Бобожон Кабиров пахта тайёрлаш планини бажарганлиги ҳақида ғалаба рапортига имзо чекди. Шу звено пешқадам теримчиларнинг ҳозирга қадар терган пахтаси 4500 — 5 минг килограммдан ошди. Шу кунларда звенода ҳар куни йиллик планнинг 4-4,5 проценти миқдорида пахта тайёрланмоқда. Звено аъзолари ҳар гектардан олинадиган ҳосилни 45 центнерга етказиш учун социалистик мусобақани авж олдириб юбордилар.

Р. ЕШИМБЕТОВ.

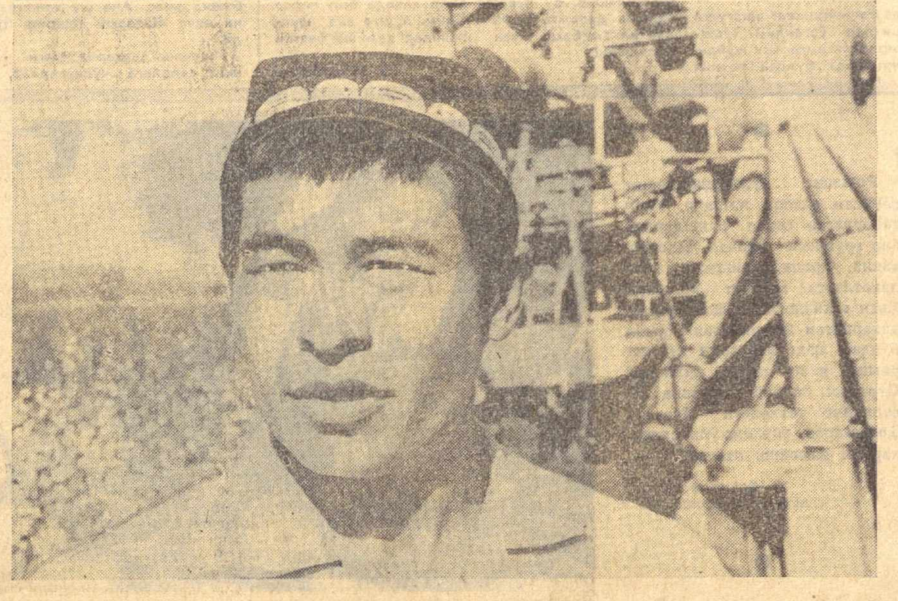

Тошкент области, Янгийўл районидаги Назарали Ниёзов номли колхоз пахтакорлари йиғим-теримда районда олдинги ўринда боряпти. Куни кеча колхозда 18 та терим машинаси ишга тушди. Ҳар бир терим машинасида терилаётган 5-6 тонна «оқ олтин» колхознинг кунлик хирмонига барака киритяпти. Суратда: колхознинг пешқадам механизатори Фарҳод Иброҳимов. У бу йил Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллиги шарафига 200 тонна пахта териш мажбуриятини олган.

О. Қозоқбоев фотоси.

ЯНГИЛИККА КЕНГ ЙЎЛ

«ЗАНГОРИ КЕМА»НИНГ ЯНГИ «ҚЎЛ»ЛАРИ

Жаҳон пахтачилик тажрибасида икки хил пахта териш машинаси мавжуд: вертикаль-шпинделли (СССР — Тошкент) ва горизонталь-шпинделли (АҚШ) машиналар. «Ташсельмаш» заводида ишлаб чиқарилаётган бизнинг вертикаль-шпинделли «зангори кема»ларимиз мамлакатимиздагина эмас, чет элда ҳам катта шуҳрат қозонмоқда. 1973 йилда Ўзбекистонда рекорд ҳосил — 2 миллион 700 минг тонна «оқ олтин» машиналарда териб олинди. Белгиловчи йилда бу рақам 3 миллион тоннага етади.

Пахта терими жараёнларининг назарий асосини яратишда олимларимиз конструкторлар ва завод мутахассислари билан ҳамкорликда анчагина ишларни амалга оширдилар. Агрегат ҳаракатини лимитлаштирувчи шпинделлар конструкциясидаги нуқсонлар олимларимиз ва конструкторларимизни янада мукаммалроқ шпинделлар устида бош қотиришга, нуқсонлардан холи бўлган янги шпинделлар яратишга даъват этди.

Ҳар қандай илмий ишнинг сўнгида мавжуд ҳаётий масалалардан бири ҳал этилган бўлади. Пахтачилик билан фанимизнинг кўпгина соҳалари ўзаро боғлиқдир. Улардан бири — пахта теримини механизациялашни илмий асослашдир. Фаннинг механизмлар ва машина ҳақидаги бирдан-бир вазифаси — машина ва одамлар иши унумдорлигини кўтаришдир.

Ҳар қандай техника дастлаб ўзининг маълум камчиликларига эга бўлиши табиий. Шунинг учун ҳам у мунтазам такомиллашиб, янгиланиб боради. «Ташсельмаш» заводида ишлаб чиқарилаётган ҳозирги («17 ХВ-1,8», «14 ХВ-2,4», «ХН-3,6» пахта териш машиналарида баъзи етишмовчиликлар кўзга ташланмоқда. Бу ҳол хусусан, уларнинг ишчи органи — шпинделларда сезиляпти.

Образли қилиб айтсак, шпиндель — бу машинанинг ҳаракатдаги қўл-панжаларидир. Агар инсон қудратли, ташқи жиҳатдан гўзал ва жисмоний бақуват бўлса-ю, ҳаракатланувчи панжаларга эга бўлмаса, унинг пахта теролмаслиги аниқ. Шу нуқтаи назардан қарайдиган бўлсак, ҳозирги шпинделларимиз ҳаракатсиз эгик панжаларни эслатади. Шунинг учун ҳам биз бугунги кунда уларнинг ҳаракатда бўлиши учун илмий изланишлар қиляпмиз.

Шпиндель — бу узунлиги 631, диаметри 24 миллиметрли, чўткасимон чанг тозалагичли тишларга эга, 90 градусли доира шаклида ўрнатилувчи стерженьдир. Унинг ҳозирги мавжуд нусхаларидаги асосий камчилик — тиш ораларининг тезда ифлосланиб қолиши ва терим унумига салбий таъсиридир. Тиш ораларини тозалаш учун машина албатта тўхтатилиши ва обдон ювилиши керак. Бу жараён кўп вақтни олиш билан бирга, машинанинг фойдали иш вақти коэффициентини камайтиради. Ўзбекистон ССР Фанлар академияси қошидаги механика институти «Машина ва механизмлар назарияси» лабораториясининг илмий ходимлари томонидан ўтказилган тажрибага (хронометражга) кўра, шпинделларни тозалаш учун умумий ишчи вақтининг 10-50 проценти йўқолар экан.

Лаборатория олимлари шпиндель тишларини ҳар хил ифлосликлардан автоматик тозалашнинг илмий асосларини ўрганиб чиқдилар. Терим машинаси унумдорлигини кескин оширувчи автомат шпинделнинг янги математик модели яратилди. Эндиликда улар ифлосликлардан автоматик суратда тозаланади ва машинанинг тез-тез тўхтаб туриши ҳолларига чек қўйилади. Бундай шпинделлар хўжалик ва давлат синовларидан муваффақиятли ўтди. Уларни ҳозир пахтакорларимиз «ювилмайдиган таркибий автомат шпинделлар» дейишмоқда.

Ўзбекистон Давлат план комитети ва Ўзбекистон ССР Фанлар академияси қошидаги экономика институти иқтисодчи олимларининг ҳисоблаб чиқишича, бундай шпинделлар халқ хўжалигига жорий этилса, бир йилда 57 миллион сўм иқтисодий самара келади.

СССР Тракторсозлик ва қишлоқ хўжалиги машинасозлиги министрлигининг «Главхлопкамаш» ташкилотлари билан бизнинг «Машина ва механизмлар назарияси» лабораториямизнинг илмий ходимлари ҳамкорликда яратган таркибий автомат шпинделнинг модель конструкцияси ингичка толали ва уруғлик пахта ҳосилларини теришда ҳам кенг ишлатилиши мумкин. Бунда унинг иқтисодий самараси яна ҳам ошган бўлур эди.

КПСС XXIV съезди ва КПСС Марказий Комитетининг декабрь Пленуми (1973 йил) қарорларида иқтисодий тежами юқори бўлган ҳар бир янгиликни ҳаётга тез татбиқ этиш масалаларига алоҳида эътибор берилган. Таркибий шпинделларнинг пайдо бўлиши фанда катта воқеа бўлди. Механизмлар назарияси яна бир янгилик билан бойиди. Унинг келгуси уфқлари ҳозирданоқ кўрина бошлади. Бундай шпинделларда терилган пахтанинг сифати тўқимачилик саноати корхоналарида яхши баҳоланди. Шу кунларда олим, конструктор ва технологларимиз таркибий автомат шпинделларни кенг ишлаб чиқарувчи автомат линиялар барпо этиш ҳақида ўйламоқдалар. Таркибий шпиндель асосида пахта териш машиналарининг перспектив тараққиёти ҳақида илмий-проблематик назариялар яратишга киришдилар. 1969 йилдан буён Иттифоқимиз фани ва ишлаб чиқаришида синовдан ўтаётган бундай шпинделларнинг жорий этилиши катта самаралар бериши шубҳасиз. Ўтган йилги йиғим-теримда шундай шпинделли машиналар ишлатилган Тошкент, Наманган ва Сирдарё области хўжаликларида юксак унумдорликка эришилди. Айниқса, Наманагандаги «Гулбоғ» совхози механизаторлари ҳар йилгидан кўп пахта теришди.

Бу йил «Ташсельмаш» заводи коллективи белгиловчи йил пахта ҳосилини йиғиб олишда ишлатилувчи янги хил шпинделлар билан жиҳозланган «17ХВ-1,3» ва «ХН-3,6» маркали пахта териш машиналарининг бир группасини ишлаб чиқарди. Улар Қорақалпоғистон Автоном Республикаси, Фарғона, Сурхондарё, Бухоро ва Сирдарё области далаларида жавлон уряпти. Шунингдек, Туркманистон ССРнинг ингичка толали пахта етиштирувчи далаларида ҳам кенг ишлатиб кўрилади.

Бугунги куннинг асосий вазифаси — янгиликни туғилган кунидан бошлаб, унинг ишлаб чиқаришга жорий этилишигача бўлган давр муддатини қисқартиришдан иборат. Тез ривожланаётган фан-техника тараққиётимиз шуни тақозо этмоқда.

Янги хил шпинделларга кенг йўл!

Ҳ. УСМОНХЎЖАЕВ,
Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси.

ТЕХНИКАДА ГАП КЎП

Колхозимиз аъзолари техникага таяниб, кўкламги об-ҳаво қийинчиликларини енгдилар, ҳамма участкаларда ва ҳар бир картада тўла гектарлар бўлишига эришдилар. Сув камчиллигини ҳам бартараф этиб, социалистик мажбуриятни қоплайдиган даражада мўл ҳосил етиштирдилар. Биз юбилей йили ҳосилини ўз вақтида нобуд қилмай йиғиштириб олиш тадбирларини кўрмоқдамиз.

Пахта териш ва топширишга асосан 13 сентябрдан киришдик. Уруғликка ажратилган майдонларда колхозчилар группа-группа бўлиб пахта теряптилар. Уларнинг унумли ишлаши учун барча шарт-шароитлар яратиб берилган. Иссиқ овқат пиширилади. Далада соатли иш графиги ташкил этилган. Этак-этак пахта далада ўлчаб олиниб, тележкаларга жойлаштирилади. Шу заҳоти қабул пунктига жўнатилади. Ҳар куни бир ярим процент ва ундан ошириб пахта тайёрламоқдамиз.

Бултур колхозда ялпи ҳосилнинг қарийб 65 проценти машинада териб олинган эди. Бу йил камида 75 процент пахтани машинада териб олишни планлаштирдик. Ҳар бир агрегатга иккитадан механик-ҳайдовчи бириктирдик. Август ойи охирида ва сентябрь ойи бошида машина теримига ажратилган қаторлар дорилашга бегона ўтлардан тозаланди. Ўтган йили талай майдондаги ғўза ўз кучимиз билан дефолиация қилинган ва натижаси яхши бўлган эди. Биз бригада бошлиқлари ва тажрибали деҳқонлар билан маслаҳатлашиб, машина теримига ажратилган барча майдонлардаги ғўза баргини ўз кучимиз билан тўктириш учун қарор бердик. Шу муносабат билан тўртта ОВХ-14 маркали пуркагич агрегатини тўла ишга солдик. Ҳар бири билан кунига 30 гектар ва ундан ошиқ ердаги ғўза дориланди. Кейинги беш кунликда 600 гектар майдон дефолиация қилинди.

Йиғим-теримда 36 та агрегат қатнашади. Илғор механик-ҳайдовчилар мавсумда 200-250 тоннадан пахта териш мажбуриятини олдилар. Икки қаторли машинада 100-120 тоннадан, тўрт қаторли агрегатда 120-150 тоннадан пахта терганлар учун 150 сўмдан мукофот белгиладик. «Зангори кема» капитанлари мусобақасини ҳар беш кунда якунлаб, ғолибларга мукофот бериб борамиз.

Пахта териш агрегатларининг унумли ишлаши кўп жиҳатдан ишни пухта уюштиришга боғлиқ. Биз терилган пахтани бункердан тўғридан-тўғри тележкаларга бўшатиб, қабул пунктига жўнатишга бел боғладик.

Бригадаларда ғўза пайкалларини машина теримига сифатли тайёрлаш учун лозим бўлган тадбирларни кўрмоқдамиз. Уватлар, ўқариқлар ва машина айланиб қатнайдиган жойлар тахт қилинмоқда. Йўл-кўприклар ремонт қилиниб бўлди. Запас ёнилғи тайёрлаб қўйилди. Агрегатлардан кечалари фойдаланиш учун фонарлар шайлаб қўйилди. Йиғим теримда қатнашадиган 5 та кўрак терадиган ва олтита кўсак чувийдиган машиналар шай.

Дастлабки кунларда дефолиация қилинган ғўза барглари яхши тўкиляпти. Биз эрта-индин машина теримини бошлаб юборамиз. 20-25 иш кунида планни бажарамиз. Механизаторларимиз пахта йиғим-теримида жасорат кўрсатиб ишлаб, карвондан ортда қолмай маррани эгаллашда бизга мададкор бўладилар.

А. ВАЛИЕВ,
Самарқанд область, Иштихон районидаги «Октябрь» колхозининг раиси,
Қ. ҚУБАЕВ,
колхоз бош инженери,
А. САНОЕВ,
бош агроном.

БЎРДОҚИБОҚАРЛАР ЗАФАРИ

Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллик юбилейини муносиб совғалар билан кутиб олиш учун курашаётган Ҳазорасп районининг чорвадорлари катта зафар қучдилар. Давлатга гўшт сотиш йиллик плани бажарилди. Тайёрлов ташкилотларига 4.517 центнер гўшт етказиб берилди.

Районнинг ғалабасига Фрунзе номли, Жданов номли, Ленин номли колхозлар катта ҳисса қўшди.

Ш. ЖУМАНИЁЗОВ.

КООПЕРАТОРЛАР ҲИССАСИ

Юбилей йилида кооператорларнинг беш миллион тонналик «оқ олтин» хирмонини барпо этаётган пахтакорларга хизмат кўрсатишдан кўра шарафли вазифаси йўқ. Тошкент области кооператорлари ҳам пахта йиғим-терими мавсумига олдиндан тайёргарлик кўрдилар. Область матлубот союзи правлениеси, район ташкилотлари дала шийпонларини жиҳозлаш, далада иссиқ овқат ташкил этиш, пахтакорларни зарур товарлар билан узлуксиз таъминлаб туриш тадбирларини белгиладилар.

Ўтган йиллар тажрибасини ҳисобга олиб, механизаторларни иссиқ овқат билан таъминлашга алоҳида эътибор берилди. Иссиқ овқат тайёрлаш ва далаларга етказиб бериш тўғрисида совхоз дирекциялари ва колхоз правлениелари билан шартномалар тузилди. Бундан ташқари, пахтакор хўжаликларнинг этакбоп газлама, тарози, чой қайнатиладиган титанларга берган буюртмалари барвақт бажарилди. Хўжаликлардан бундай буюмларга олдиндан буюртма олиш уларнинг эҳтиёжларини тўла қондиришга имкон берди.

Область кооператорлари дала шийпонларида 350 та сотувчисиз дўкон очдилар. 80 та автодўкон колхоз правлениелари ва совхоз дирекциялари билан келишиб олинган маршрут ва график бўйича далада савдо қилади. Савдо тармоқларига оператив раҳбарлик қилиш учун ҳамда аниқланган камчиликларни тез бартараф этиш учун район матлубот союзлари ҳузурида штаблар тузилди.

Ҳозирги вақтда область матлубот союзининг районлараро базаларида пахта йиғим-терими илғорларини рағбатлантириш учун зарур бўлган товарлар ғамлаб қўйилди. Энг харидоргир моллардан 50 мингдан ортиқ совға комплектлари реализация қилинади. Бундай товарлар орасида гиламлар, чинни идишлар, атлас, духоба каби газламалар бор. Социалистик мусобақа ғолибларига, тасдиқланган шартларга мувофиқ, 140 та енгил автомашина, мотоцикллар сотилади.

Пойтахт области кооператорлари пахтакорларга савдо хизматини яхшилаш чораларини кўриш билан бирга юбилей йилида ўз зиммаларига олган социалистик мажбуриятларни ҳамма кўрсаткичлар бўйича шараф билан бажариш учун курашмоқдалар.

З. ХЎЖАЕВ,
Тошкент область матлубот союзи правлениесининг раиси.

ПЛАНДАН ТАШҚАРИ МЕВА

САМАРҚАНД. («Совет Ўзбекистони» мухбири). Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг олтин юбилейи шарафига социалистик мусобақани авж олдириб юборган Самарқанд областининг боғбонлари улкан ютуққа эришдилар. Қабул пунктларига 23 минг 86 тонна ўрнига 24 минг тоннадан зиёд мева топшириб, йиллик планни муддатидан олдин ошириб бажардилар.

Жомбой райони давлатга мева сотиш планини икки баравар, Пайариқ ва Нурота районлари 1,5 баравардан адо этдилар. Ургут райони соҳибкорлари планга қўшимча кўп миқдорда олма, кўксултон, шафтоли каби мевалар топширди. Самарқанд райони 9 минг 88 тонна ўрнига 10 минг тонна мева етказиб берди. Булунғур районидаги «Ўзбекистон Компартияси 40 йиллиги» совхозининг боғбонлари юбилей йилида рекорд ҳосил оляптилар.

Областда пландан ташқари мева топшириш давом этмоқда.

Л. ЭРГАШЕВ.

ГАЗЕТА САҲИФАЛАРИДА

ИДЕОЛОГИЯ ИШИ — БОШ ВАЗИФА

Ўсиб келаётган ёш авлодни илмий коммунизмнинг ҳаётбахш ғоялари руҳида, буржуазия идеологиясига, ревизионистлар идеологиясига муросасизлик руҳида ўқитиш ва тарбиялашга даъват этилган совет ўқитувчилари идеология фронти ходимларининг катта отрядидир. КПСС Марказий Комитетининг «Белоруссия партия ташкилотида идеология кадрларини танлаш ва тарбиялаш соҳасидаги ишлар тўғрисида»ги қароридан сўнг кадрларни танлаш ва тарбиялаш, марксча-ленинча назарияни тушунтириш борасида мунтазам иш олиб бориш, партиянинг ички ва ташқи сиёсатини оммага етказиш ва совет ватанпарварлиги, интернационализм ғояларини, коммунизм қурувчисининг ахлоқ кодексини пропаганда қилишда ўқитувчиларнинг роли янада ошиб кетди.

СССР Маориф министрлиги КПСС Марказий Комитетининг мазкур қароридан келиб чиққан ҳолда халқ маорифи органларининг идеология ишини янада ривожлантиришдаги ролини кучайтириш тўғрисида қарор қабул қилди. Ўзбекистон ССР Маориф министрлиги ҳамда маориф, олий мактаб ва илмий муассасалар ходимлари касаба союзи республика комитетининг органи — «Ўқитувчилар газетаси» ўзининг 22 сентябрь сонидаги бир саҳифасини шу масалага бағишлади. Газета ўзининг бу ибратли ишини давом эттириши лозим.

ПАХТАКОРЛАР ХИЗМАТИДА

Шу кунларда ҳамма бир эзгу ният — «оқ олтин» хирмонларини юксалтириш, республикамизнинг олтин тўйига муносиб совға тайёрлаш иштиёқи билан нафас оляпти. Маданият ходимлари ҳам бу умумхалқ ишидан четда туролмайди, албатта.

Пахта йиғим-теримида тер тўкаётган азаматларнинг маданий дам олиши, кўнгилли ҳордиқ чиқариши учун тўла шароит яратиб бериш — бизнинг энг муҳим бурчимиз, шарафли ишимиздир.

Районимизда саккизта пахтакор хўжалик бор. Қишлоқлардаги 14 та клуб, 39 та кутубхона, ўқишхона ва доимий киноустановкалар пахтакорларнинг маданий эҳтиёжини қондиришга даъват қилинган. Маданият бўлимининг йиғим-терим даври учун тузилган иш планида дала шийпонларини жиҳозлаш масаласига алоҳида эътибор берилди. Кутубхоналар шийпонларга кўчирилди. Дала шийпонларини шахмат-шашка, музика асбоблари, зарур буюмлар билан таъминлашда колхоз партия ташкилотлари бизга ёрдам кўрсатишди.

Ленин орденли Охунбобоев номли колхозда 25 та далачилик бригадасининг ҳаммасида шийпон бор. Колхозда механизаторлар клуби яхшилаб жиҳозланган. Ражаб Оллоберганов мудирлик қилаётган бу клубнинг иш планидаги тадбирлар ўз вақтида амалга оширилаётир. Клубнинг ўқиш залида газета ва журналларнинг янги сонларини кўздан кечириш мумкин. Клубда ҳаваскорлар концерти, кинофильмлар намойиш қилинади. Дала шийпонлари радиолаштирилган ва телевизор билан таъмин этилган. Кўчма кутубхоналарда Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартияси 50 йиллигига атаб китоб виставкалари ташкил қилинди.

Пахтакорларга хизмат кўрсатишни намунали уюштиришда ибрат бўлаётган ишчан, ташаббускор маданият ходимлари номларини ҳурмат билан тилга олсак арзийди. Улуғ Ватан уруши ветерани, кутубхона мудири Қутлимурод Жабборов шахсий енгил автомобилида «Октябрь 40 йиллиги» колхозининг дала азаматларига китоб тарқатяпти. «Ленинград» колхози клубининг мудири Кенжа Рўзиматов юбилей олдидан революция ва уруш ветеранлари, меҳнатда довруғ қозонган кишилар билан учрашувлар ўтказишда жонкуярлик қиляпти.

Район маданият уйи қошида тузилган «Дилором» ашула ва рақс ансамбли коллективи юбилейга бағишланган концерт программасини тайёрлаб, ўз гастролини пахтакорларга хизмат кўрсатишдан бошлади. Жуманазар Очилов, Қумри Йўлдошева, Қодир Жуманиёзов каби халқ талантларининг ижрочилик маҳорати пахтакорларнинг таҳсинига сазовор бўлаётир.

Маданият ходимлари йиғим-терим даврида пахтакорлар орасида бўлишга, уларга сидқидилдан намунали хизмат кўрсатишга қарор қилдилар. Биз бу соҳада белгилаган режаларимизни тўла амалга оширамиз, бу билан юксак мажбуриятнинг тезроқ бажарилишига ҳисса қўшамиз.

Р. ПУЛАТОВ,
Хонқа район маданият бўлими мудири.

СССР ХАЛҚЛАРИ САНЪАТИ ФЕСТИВАЛИ ДАВОМ ЭТМОҚДА

ҚУВОНЧ МАНБАИ

СССР ХАЛҚ АРТИСТИ, ЛЕНИН ВА ДАВЛАТ МУКОФОТЛАРИНИНГ ЛАУРЕАТИ КОМПОЗИТОР В. П. СОЛОВЬЕВ-СЕДОЙ БИЛАН СУҲБАТ

СССР халқлари санъати фестивалига Василий Павлович Соловьев-Седойнинг ташриф буюриши республикамиз санъат мухлислари ҳам, фестиваль иштирокчиларини ҳам хурсанд қилди. Маълумки, Соловьев-Седойнинг номи совет музикасининг Шостакович, Кабалевский, Хренников каби буюк намояндалари қаторида туради.

Унинг асарлари миллион-миллион совет кишилари учун қувонч ва сеҳрли ҳароратнинг битмас-туганмас манбаи, ҳаётларининг ажралмас қисми бўлиб қолганди. Соловьев-Седой яратган «Москва оқшомлари», «Йўлга», «Нахимовчилар марши», «Чакиримчилар», «Агар бутун ер юзининг йигитлари...» қўшиқлари совет қўшиқчилигининг гавҳар намуналаридан ҳисобланади. Композитор худди шу асарлари учун Ленин мукофотига сазовор бўлган.

Биз буюк композитор билан учрашиб, суҳбатлашишга муяссар бўлдик. Василий Павлович газетаданлигимизни билгач, тўлқинланиб шундай деди:

— Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллигига бағишлаб СССР халқлари санъати фестивали ўтказилишини фақат ва фақат табриклаш керак. Ўзбекистон ўтган 50 йил ичида мисли кўрилмаган ютуқларга эришди. Буни халқ хўжалигининг ҳамма соҳасида, шунингдек, маданиятда, адабиёт ва санъатда равшан кўриб турибмиз. Биз қардош дўстларимизнинг бундай юксалишларидан қувонамиз. Шунинг учун ҳам репертуаримиздаги энг яхши асарларимизни катта фахр туйғуси ила уларга ҳадя этмоқдамиз.

— Василий Павлович, сиз ижодингизда ҳарбий мавзуга, ҳарбийлар ҳаётига кўп мурожаат қилгансиз. Мана, қарийб йигирма йилдирки, «Максим Перепелица» кинофильмига ёзган «Йўлга» қўшиғингиз кўп миллионли армиячиларимиз томонидан ҳар куни ижро этилади. Тўғриси, у кундалик заруриятга айланиб қолган. Шу маънода сизни ҳали ҳеч кимга насиб қилмаган бахт соҳиби десак хато қилмаган бўлур эдик. «Солдат — ҳамма вақт солдат», «Нахимовчилар марши», «Бир, икки!», «Солдат учун нима зарур» каби асарларингиз ҳам армиячиларимизнинг энг севимли қўшиқлари ҳисобланади. Сиз бу мавзуга илк бор қачон мурожаат қилгансиз, шундай қилишингизга бирон бир сабаб бўлганми!

— Мен бу қутлуғ мавзуга мурожаат қилгунга қадар асосан лирик қўшиқлар ёзгандим. Тўсатдан бошланган уруш «лирик»лигимга чек қўйди. Айтишим мумкинки, ижодимда бундай кескин бурилиш бўлишида давр, шароит сабаббор бўлди.

Ватанга жанг қилишда кўмаклашадиган қўшиқлар керак эди. Бундай қўшиқларни фронтга кетган жангчилар, бутун армия, бутун халқ куйларди.

Кўп ўтмай Ленинградда Радиохрониканинг кундалик сонларини эшиттириш йўлга қўйилди. У гражданлар уруши даврида чиқарилган «РОСТА ойналари»га ўхшарди. Эшиттиришнинг ҳар бир сонига фронтдан олинган энг сўнгги хабарлар, қаҳрамонлар ва уларнинг жасоратлари ҳақида ҳикоялар ва ҳамда эстрада номерлари киритиларди. Биз [illegible] композиторларга бу эшиттиришларга музика ёзиш топширилди. Ҳар куни навбати билан мамлакатимиз шоирлари томонидан ёзилган энг яхши сафарбар шеърларни олардик-да, эртасига эрталаб Радиокомитетга янги қўшиқ келтирардик. Кечқурун эса, бу қўшиқлар эфирда таралларди.

Улуғ Ватан уруши бошланган 22 июнь кунидаёқ «Жасурлар қўшиғи» ёзилди. Бу қўшиқнинг автори ҳам Соловьев-Седой бўлди. Мана шу фактнинг ўзиёқ композиторнинг Ватан тақдири учун курашдаги ролини ёрқин исботлайди. Совет шоири Е. Долматовский, уруш вақтида энг [illegible] — Василий Павлович, айни шу қўшиқ ҳақида сўзлаб [illegible] Соловьев-Седой [illegible] назарда тутмадимикин?!

Соловьев-Седой 1943 йили «Рейддаги бир оқшом», «Куйла, баяним», «Мен жангда сўнг дўстларим ёнига кетдим», қўшиқлари учун Давлат мукофотига сазовор бўлган.

— Яқинда «Менинг манзилимга» деб номланган кинофильмга нечта қўшиқ ёзиб бердим. Ҳозир Москва ва Ленинградда Александр Дюманинг «Уч мушкетёр» романи асосида оперетта тайёрланяпти. Мен бу асарга музика ёзишни тугаллаб қолдим. [illegible]

— Газетхонларимизга қандай истакларингиз бор?

— Мен Ўзбекистонни айланиб, одамлари билан суҳбатлашиб, бу қуёшли диёр ҳақида бир нарса ёзишни дилимга тугиб қўйдим. Менга ана шундай илҳом бахш этган кишилар ҳамиша бахтли бўлишсин!

Ю. БЕРДИЕВ.

ТАШАККУР

Виктор ВУЯЧИЧ, Белоруссия ССРда хизмат кўрсатган артист

— Катта [illegible] — СССР халқлари санъати фестивалида иштирок этаётганимиздан бахтиёрмиз. Фестивалда қатнашаётганимиз [illegible] Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг [illegible] олдин юбилейи олдидан ўтказилаётгани қувонч устига қувончдир. Биз дўстларимизнинг тўйига ҳам [illegible] совғамиз — қўшиқларимизни олиб келдик.

«Тошкентнинг [illegible] ҳали жуда ёш. Гўзал ва серқуёш Ўзбекистон [illegible] халқининг меҳмондўстлиги, очиқ кўнгил ва санъатсеварлиги бизга жуда ёқди. Тошкентнинг кенг кўчалари, гўзал хиёбонлари, улкан иншоотлари ажойиб.

Биз фестиваль олдидан [illegible] Шунингдек, Қуйи Чирчиқ районида бўлиб, [illegible] мамлакатимиз [illegible] совға [illegible] кўрсатдик. [illegible]

Фестивалда қатнашаётганимиз [illegible] санъат [illegible] дилдан ташаккур айтамиз.

ОЛЬГА ВОРОНЕЦ ҚЎШИҚЛАРИ

РСФСРда хизмат кўрсатган артист Ольга Воронец фестивалнинг энг шуҳратли санъаткорларидан бири. Унинг санъати Иттифоқимиздагина эмас, балки, хорижий мамлакатларда ҳам маълум. Унинг рус табиатининг буюк куйчиси Людмила Зикинага ўхшатилиши бежиз эмас. Ана шу хонанда куни кеча Жиззахга ташриф буюрди.

Ишчилар шаҳарчасидаги маданият саройига чўлкуварлар, қурувчилар, санъат ходимлари, зиёлилар, хуллас, барча санъат мухлислари йиғилди. Учрашувда [illegible] йиғилганлар номидан сўзга чиққан М. Тошпўлатов азиз меҳмонни қизғин табриклади. Шундан сўнг Ольга Воронец сўз олиб, ўзига билдирилган илиқ истак ва табриклар учун миннатдорчилик билдирди. Учрашув сўнггида меҳмон ўзининг мафтункор санъати билан мезбонларни хурсанд этди.

Алексей Захарович ЗАВЬЯЛОВ

Шу йилнинг 23 сентябрида оғир ва узоқ давом этган касалликдан сўнг иттифоқ аҳамиятига молик шахсий пенсионер Алексей Захарович Завьялов вафот этди.

А. З. Завьялов 1911 йилда Горький областининг Котовский районидаги Малое Вишенки қишлоғида туғилди. У ўзининг меҳнат фаолиятини 1932 йилдан Павловск педагогика техникумида ўқитувчиликдан бошлади. 1941—1946 йилларда Совет Армиясида хизмат қилди. У Улуғ Ватан урушининг иштирокчисидир.

А. З. Завьялов Армиядан қайтгандан кейин 1946—1953 йиллар давомида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети аппаратида инструктор, масъул ташкилотчи ва бўлим мудирининг ўринбосари бўлиб ишлади. 1953 йилда [illegible] 1958—1963 йилларда Қорақалпоғистон область партия комитетининг иккинчи секретари бўлиб ишлади.

А. З. Завьялов 1963 йилда Ўзбекистон касаба союзлари республика Советининг секретарлигига сайланди ва пенсияга чиққунга қадар ана шу лавозимда турди.

А. З. Завьялов Ўзбекистон Коммунистик партиясининг XV ва XVI съездларида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг аъзоси қилиб, XVII съездда эса Ўзбекистон Компартияси ревизия комиссиясининг аъзоси қилиб сайланди. У V, VI ва VII чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати эди.

Алексей Захарович Завьялов ўзи ишлаган барча лавозимларда топширилган вазифани вақтида ва тўла бажариш учун бутун куч, билим ва тажрибасини сарфлар эди.

Коммунистик партия ва Совет ҳукумати Алексей Захарович Завьяловнинг хизматларини юксак баҳолади. У Қизил Байроқ, Қизил Юлдуз, Иккинчи даражали Улуғ Ватан уруши, Меҳнат Қизил Байроқ ҳамда «Ҳурмат Белгиси» орденлари ва кўпгина медаллар билан мукофотланди.

Алексей Захарович Завьяловнинг ёрқин хотираси қалбларимизда ҳамиша сақланажак.

БИР ГРУППА ЎРТОҚЛАРИ.

СПОРТ

МУСОБАҚАЛАР, ВОҚЕАЛАР, БЕЛЛАШУВЛАР

ХОККЕЙ

Совет терма командасининг Канадада ўтказаётган учрашувларига қизиқиш тобора ортиб бормоқда. Профессионал хоккейчилар билан шайба суриш кескин ва шиддатли давом этмоқда. Совет спортчилари дастлабки учрашувда очколарни (3:3) баҳам кўриб, иккинчи ўйинда мағлубиятга учрашганди. Навбатдаги учинчи ўйинда эса, хоккейчиларимиз маҳорат кўрсатдилар. Таниқли хоккейчи, шу кунгача 1175 марта майдонга тушган канадалик Бобби Халлнинг гапларига қараганда, профессионалларга осон бўлмаган кўринади: «Шунча ўйнаб майдонга тушиш олдидан бунчалик ҳаяжонланиш ва асабўйноқлик ҳис этмагандим. Ҳаракатларим қовушмай, оёғимга гўё тош боғлангандай бўлди...» Учинчи учрашувда совет хоккейчилари дарвозани саккиз марта нишонга олиб, бешта шайба ўтказиб юбордилар. Шундай қилиб ҳозирча киритилган ва қўйиб юборилган шайбалар (12-12) тенг келиб турибди.

ҚИЛИЧБОЗЛИК

Тошкентдаги «Ёшлик» спорт манежида Ўзбекистон ССР Министрлар Совети соврини учун ўтказилган анъанавий мусобақа ниҳоясига етди. Мусобақада муваффақиятли қатнашган республика терма командаси Қозоғистон коллективига кутилмаганда 4:5 ҳисобида ютқазиб қўйди. Лекин қозоғистонликлар ўз навбатида Тошкентнинг биринчи ва иккинчи командаларидан енгилишди. Шундай қилиб, ҳал қилувчи кураш Ўзбекистон ва Тошкентнинг биринчи командаси ўртасида давом этиб, соврин майдон эгаларида қолди. Учинчи ўрин эса қозоғистонликларга берилди.

ШАХМАТ

Тож даъвогарларининг финал матчида куч синашаётган В. Корчной билан А. Карпов учинчи партияни ниҳоясига етказишди. 44-юришда қолдирилган бу ўйин охирида томонлар иккинчи марта битимга рози бўлишди. Тўртинчи партия эса 42-юришда Корчнойнинг қўли бироз баланд ҳолда кечиктирилди.

ФУТБОЛ

Олий лига командаларининг мамлакат чемпионатида 23-тур ўйналди. Бунда пешқадамликни қўлдан бермай келаётган киевлик динамочилар «Карпат» командасини қабул қилиб, дуранг (1:1) натижага эришдилар. Иккинчи ўринни эгаллаб турган пойтахтлик торпедочилар эса бир поғона пастга тушдилар. Улар Марказий армия клуби футболчилари билан учрашувда ягона тўп ўтказиб юбордилар. Натижада «Днепр» командаси майдонида очколарни баҳам кўрган (1:1) «Черноморец» футболчилари иккинчи ўринга чиқишди. «Шахтёр» футболчилари эса олмаоталик қайратчилар устидан 5:2 ҳисобида ғалаба қилиб, икки поғона юқори кўтарилдилар. Ворошиловградда меҳмон бўлган «Пахтакор» футболчилари бу сафар ютуққа эришишлари мумкин эди. Учрашувнинг 13-минутида Фёдоров киритган ягона тўпдан кейин ҳисоб етмиш минутча ўзгармади. Лекин учрашув тугашига тўрт минут қолганида имконият бой берилди. Мезбонлар жавоб тўпи киритиб, ҳисобни дуранг қилишди. Қолган учрашувлар қуйидагича тугади: «Динамо» (Москва) — «Арарат» — 2:3, «Зенит» — «Динамо» (Тбилиси) — 1:2; «Нистру» — «Спартак» — 1:0; 23-турдан кейин «Қайрат», «Пахтакор», ЦСКА, «Динамо» (Тбилиси) командалари 20 тадан очко жамғариб туришган бўлса, «Торпедо», «Спартак», «Шахтёр» коллективларининг тўплаган очколари 26 тага етди.

Риштон кулолчиларининг санъати оламга машҳур. Улар тайёрлаган сопол идишлардан бир группаси яқинда Чехословакия, Франция сингари мамлакатларга экспорт қилинди. Янги технология бўйича ишлаб чиқарилган 20 мингдан ортиқ бундай маҳсулотларни дўстларимиз яхши қабул қилишди. Суратда: бадиий керамика заводининг технологи Муаззам Тошматова корхона маҳсулотларини намойиш этяпти.

Г. Бойко фотоси, (ТАСС фотохроникаси).

ПРОКУРАТУРА ХОДИМЛАРИНИНГ КЕНГАШИ

23 сентябрда Тошкентда республика прокуратура органлари ходимларининг кенгаш-семинари бўлиб ўтди. Кенгаш-семинар меҳнаткашларнинг хатлари, ариза ва шикоятлари билан ишлашни яхшилаш вазифаларига бағишланди. Бу ҳақда Ўзбекистон ССР прокурори Н. Б. Бўрихўжаев доклад қилди.

(ЎзТАГ).

Фанимиз жонкуярлари

ЁРУҒ ОЛАМ БАХШ ЭТГАН АЁЛ

Кунлардан бир куни Тошкент Давлат Медицина институти кўз касалликлари клиникасига ёшгина бир жувон ҳамроҳлигида нуроний отахон кириб келди. Унинг кўзларини ожизлигини кўрган профессор ўрнидан туриб, отахонга пешвоз чиқди.

— Ассалому алайкум, келинг, ота!

— Барака топгур, қизим, суҳбатингизни радио орқали эшитдим-у, ўзимни қўярга жой тополмай қолдим. Тошкентда шундай кўз доктори, профессор бор экан, зора кўзларимни очса, деб қизим Зарифахонга телефон қилдим. Мени Андижондан олиб келишди ҳузурингизга.

— Албатта, оламни кўрасиз, отахон! Бунинг учун қўлимиздан келган ҳамма чорани кўрамиз,— деди шифокор. Қатъият ва ишонч билан айтилган бу сўзлар беморнинг кўнглини тоғдек кўтариб юборди. Ниҳоят, операция куни етиб келди:

— Ўзингизни бардам тутинг, ҳавотирланманг, — деди профессор. Унинг чаққон қўллари жуда аниқ ҳаракат қиларди. Кўз соққаларини қоплаб олган парда олиб ташланди... Бир неча кундан кейин Ҳакимжон ота Ибодов профессор Муҳтарам Ҳамидовага миннатдорчилик билдириб, севина-севина Андижонга қайтди.

Бу тажрибали шифокор Муҳтарам Ҳамидова даволаган ўнлаб, юзлаб беморлардан бири, холос. Биз профессор билан касби хусусида суҳбатлашар эканмиз, гап унинг врачлик ихтисослигини қандай танлаганига бориб тақалди.

...Муҳтарам 1936 йилда Шайхантовурдаги етти йиллик мактабни тамомлагач, дугоналари билан Ўрта Осиё Давлат университетининг ишчилар факультетига ўқишга кирди. Ўқиш йиллари билимга чанқоқ қиз ҳаётида ўчмас из қолдирди. Рус тили ўқитувчиси Ниловская ёшларга жуда меҳрибон, шу билан бирга талабчан эди. У ўқувчиларнинг русча сўзларни тўғри талаффуз қилишларига, урғуни тўғри қўйишларига, қўшимчаларни ўз ўрнида ишлата билишларига жуда эътибор қиларди. Бусиз рус тилини мукаммал эгаллаб олиш ҳақида сўз ҳам бўлиши мумкин эмас, дерди кекса ўқитувчи.

1939 йил — Муҳтарамнинг ҳаётида қувончли йил бўлди: ишчилар факультетини тамомлаб, Тошкент Давлат медицина институтининг даволаш факультетига муваффақиятли имтиҳон топширди. Муҳтарам бир гуруҳ дугоналари Мамлакат Файзуллаева, Зуҳра Исамуҳамедова, Латофат Мақсудова, Лазокат Абдулманова ва бошқалар билан бирга 1944 йилда ўқишни тамомлаб, врачлик дипломини олади. Ёш мутахассисларнинг аксарияти фронтга жўнаб кетишди. Лекин Муҳтарамнинг саломатлиги тўғри келмаганлиги учун шу ерда қолди, ўша йилнинг октябрида институт ҳузуридаги аспирантурага кирди. Кўз касалликларидан етук мутахассис, профессор Пётр Фёдорович Архангельский Муҳтарамнинг синчковлигини, қийинчиликлардан чўчимаслигини ва қатъиятини кўриб, унга кўз касалликлари бўйича илмий иш олиб боришни тавсия этди.

Кўп ўтмай илмий ишнинг темаси ҳам аниқ бўлди: «Висмут препаратларининг кўз касалликларига таъсири». Бўлажак олима темани асослаб берадиган даражада етарли материал ва маълумотларга эга бўлиш учун қанчадан-қанча тажрибалар ўтказди. Қуён, ит ва бошқа ҳайвонларга висмут дори-дармонларини юбориб, унинг ана шу ҳайвонлар кўзига эмас, балки қонига таъсир қилишини аниқлади. Шу асосда муҳим хулосалар чиқарди, илмий конференцияларда докладлар қилди. Ниҳоят, у медицина фанлари кандидати деган илмий даражани олиш учун диссертация ёқлади.

Муҳтарам Ҳамидова ўзининг бу дастлабки илмий муваффақиятидан руҳланиб, илмий педагогик ва амалий ишларни зўр ғайрат билан давом эттирди. Бир вақтлар моҳир профессор ва доцентларнинг дарс беришига ҳавас қилар эди. Энди унинг ўзи ҳам лекциялар ўқий бошлади.

Кўп вақтини беморларни даволашга сарфлади. Айниқса, ҳомиладор аёлларда кўз касалликлари ва унинг туғиладиган болаларнинг кўриш органига таъсири масаласи ёш олимани кўпроқ қизиқтирарди. Мазкур соҳа мавжуд медицина адабиётларида етарли даражада ёритилмаган эди. Клиникада доцентлик даврида шу муаммо юзасидан жуда кўп текширишлар ўтказди. Аёлларнинг кўриш органларини, унинг ривожланишини микроскоп билан текшириб, ўрганди. Хуллас, катта ҳажмдаги жуда бой материал тўпланиб, масала ойдинлашди, муҳим хулосалар чиқарилди.

1968 йилда М. Ҳамидова Москвадаги Марказий врачлар малакасини ошириш институти илмий кенгашида медицина фанлари доктори унвонини олиш учун «Одамнинг ривожланишида кўриш анализаторининг периферик (устки) звеноси ҳамда ҳомиладорлик ва туғиш оғир кечган баъзи ҳолларда оналарда ва янги туғилган болаларда кўриш органининг ҳолати» деган мавзуда диссертация ёқлади. Ўзбек олимасининг бу илмий иши медицина фанининг эфтальмология соҳасини ривожлантиришга муҳим ҳисса бўлиб қўшилди.

Истеъдодли офтальмолог олима, профессор Муҳтарам Ҳамидова 1969 йилдан эътиборан Тошкент Давлат медицина институти даволаш факультетининг кўз касалликлари кафедрасига мудирлик қила бошлади. Ғайратли ёш профессор кафедрадаги педагогик, илмий-назарий ва амалий ишларни янада кенгроқ қулоч ёйдиришга, студентларга бериладиган дарсларнинг сифатини оширишга эътиборни кучайтирди.

Профессор М. Ҳамидова «Одам туғилмасдан олдин ва туғилгандан кейин унда кўз ва кўриш йўлларининг ривожланиши» деган монографиясида одамда кўз соққаси, унинг пардалари, кўриш аъзосининг ривожланиш қонуниятларига доир янги маълумотлар келтиради. Китоб амалий иш билан шуғулланувчи врачларга, эмбриологлар, генетиклар, невропатологлар, физиологлар, шунингдек, олий ва ўрта махсус медицина ўқув юртларининг ўқитувчиларига мўлжалланган.

Бундан ташқари профессор М. Ҳамидова «Ҳомиладорлик оғир кечган вақтда кўриш органининг ҳолати» номли китобини ёзиб тамомлади. Ҳозир кафедрада М. Ҳамидова раҳбарлигида бир киши докторлик, тўрт киши кандидатлик диссертацияси устида иш олиб бормоқда. Кафедра коллективи кўз шикастланишининг олдини олиш, янги диагностика усулларини кўз касалликларини даволашга жорий қилиш, кўз тўр пардасининг ўрнидан қўзғалиш сабаблари ва уни даволаш, токсоплазмоз касаллигининг кўзга таъсири, уни ўз вақтида аниқлаш ва даволаш проблемалари устида иш олиб бормоқда.

Кўз касалликлари клиникаси республикада кўз касалликларини даволаш ва операция қилиш йўли билан тузатиш бўйича йирик марказлардан бири бўлиб қолди. Мураккаб кўз касалликларини моҳир шифокор М. Ҳамидованинг ўзи операция қилади. У узоқ йиллар мобайнида олиб борган илмий ва амалий ишлари натижасида кўз касалликларини операция қилиш билан даволаш амалиётига муҳим янгиликлар киритди. Қаттиқ шикастланиш натижасида кўзнинг рангли пардачаси узилиб кетса, уни операция йўли билан улаб, даволашни, тишни даволашда ишлатиладиган «Бор» аппаратини кўзни операция қилишда қўллашни жорий этди.

У операция қилиш ва даволаш йўли билан лавҳамизнинг бош қисмида мисол келтирганимиз Ҳакимжон ота Ибодов сингари неча-неча кишиларни оғир кўз касалликларидан фориғ қилиб, уларни янгидан «дунёга келтириб» олқиш ва таҳсинларга сазовор бўлмоқда.

Опанинг номига ҳар куни ўнлаб кишилардан хатлар, телеграммалар, қутловлар келиб туради. Уларнинг кўпчилигида шифо топган кишиларнинг қалб сўзлари битилган. «Опажон, Сизнинг олтин қўлларингизни ўпаман!» деб ёзибди ғиждувонлик Зуҳра исмли қиз ўз телеграммасида. Тожикистонлик Салоҳиддин Жамолиддинов профессорнинг қўлида шифо топиб, соғайиб кетгани, янги туғилган қизалоғига «Муҳтарам» деб ном қўйилганлигини қувонч билан хабар қилибди. Хатлар турли жойлардан: Москва, Киев, Иркутск, Омск, Олмаота, Душанба, Андижон, Самарқанд, Бухородан келган. Хат муаллифларидан бири уни бирор байрам билан қутласа, иккинчиси кўзи касалланиб қолган отаси ёки онасини қандай даволаш ҳақида маслаҳат сўрайди... Профессор эринмай уларга жавоб ёзади, қимматли маслаҳатлар беради.

М. АҲМЕДОВ.

Редактор ўринбосари Ж. ЖАББОРОВ.

Реклама ва эълонлар

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 12.00 — МОСКВА. 12.05 — Гимнастика. 12.20 — Янгиликлар. 12.30 — Болалар учун фильмлар. 13.45 — Концерт. 18.25 — ТОШКЕНТ. 18.30 — Осиёда тинчлик ва хавфсизлик учун кураш — давримизнинг муҳим масаласи. 18.45 «Ахборот». 19.00 — Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллигига бағишланган Ўзбекистонда СССР халқлари санъати «Дўстлик қўшиқлари» фестивалининг ёпилиши. Танаффус вақтида — «Ахборот». 21.30 — МОСКВА. «Вақт». 22.00 Хоккей: Канада — СССР. ИККИНЧИ ПРОГРАММА. 18.25 — МОСКВА. 18.55 Янгиликлар. 19.05 — Расмларда акс этар қуёш. 19.20 — «Жасорат». 19.50 — Спорт кундалиги. 20.10 — Концерт. 21.30 — ТОШКЕНТ. Кино оламида. 22.30 — Марҳабо, талантлар (такрорий кўрсатув). УЧИНЧИ ПРОГРАММА. 19.00 — ТОШКЕНТ. 19.20 — Ўқув кўрсатуви. 21.05 — Тошкент янгиликлари. 21.20 — Қизиқувчилар экрани. 21.50 — Концерт.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 26/IX да **Аида.**

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 24/IX да **Чақмоқ,** 25/IX **Инқилоб тонги** 26/IX да **Бой ила хизматчи**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 25/IX да **Фарғона тонг отгунча,** 26/IX да **Тошболта ошиқ.**

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **«Дўстлик қанотида» цирк томошалари.**

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Қайтиш йўқ — «ЎЗБЕКИСТОН», ҲАМЗА номли, «ДРУЖБА» (кундуз ва кечқурун).

Жаноб Септимнинг ресторани САНЪАТ САРОЙИ, «ЧАЙКА», «ВОСТОК», «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Энг пок гуноҳкор — «СПУТНИК», НАВОИЙ номли, «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ», «НУКУС» (кундуз ва кечқурун).

Ромео ва Жульетта — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (12.00, 16.00, 20.00).

Апачлар — «КЎКЧА» (кундуз ва кечқурун).

Тош ва гул — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун), «ДРУЖБА» (12.00, 20.00).

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА

28 СЕНТЯБРЬ КЕЧ СОАТ 8 ДА 29 СЕНТЯБРЬ КУНДУЗ СОАТ 12 ДА ВА КЕЧ — 8 ДА.

«УСТОЗЛАР ВА ШОГИРДЛАР»

«КУЛГИ КЕЧАСИ» ЎТКАЗИЛАДИ

ИШТИРОК ЭТАДИЛАР:

СССР халқ артисти, СССР Давлат мукофоти ва Ўзбекистон ССР Давлат Ҳамза мукофотининг лауреати

Раззоқ ҲАМРОЕВ

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар: БАХТИЁР ИХТИЁРОВ, ЭРГАШ КАРИМОВ;

Солистлар: Ҳ. ЙЎЛДОШЕВ, Р. КАРИМОВА, Н. ПУЛАТОВА, М. ИХТИЁРОВА, Ҳ. ШАРИПОВ, Ҳ. НОСИРОВ, Ф. АҲМЕДОВ, Ш. РАСУЛОВ.

«ТОШБОЛТА ОШИҚ», «ЖОН ҚИЗЛАР», «ОЛИФТА», «ҲИЖРОН», «ЛАҚМА», «ХОНУМА ХОНИМ» музикали комедиялардан саҳналар.

Ўзбекистон ССР халқ артисти Ўзбекистон ССР Давлат Ҳамза мукофотининг лауреати ҲАМЗА УМАРОВ;

Ўзбекистон ССР халқ артистлари: С. ХЎЖАЕВ, Т. ЖАЪФАРОВА, Р. БОЛТАЕВ, О. ФАЁЗОВА, Ф. РАҲМАТОВА, Э. ЖАЛИЛОВА, М. ҒОФУРОВ;

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист: Р. ШОКИРОВ;

солистлар Ю. ИСМАТОВА, М. ҲАМРОЕВА, Т. АБДУВОҲИДОВ, М. ХОЖИЕВА, М. АЗИМОВА, А. МАМАРАСУЛОВ, А. ҚОДИРОВ, С. СИРБУ қатнашадилар.

Программани — Ҳ. ШАРИПОВ олиб боради.

Билетлар сотилмоқда.

КОЛЛЕКТИВ БЎЛИБ КЕЛИШ УЧУН ЗАЯВКАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНМОҚДА.

ТАШКИЛОТЛАР ВА КОРХОНАЛАР РАҲБАРЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети «ГЛАВСНАБИ»нинг

ҚЎҚОН ШАҲРИДАГИ ОБЛАСТЛАРАРО БАЗАСИ

1 ОКТЯБРДАН 15 ОКТЯБРГАЧА **ИНВЕНТАРИЗАЦИЯ ЎТКАЗИЛИШИ МУНОСАБАТИ БИЛАН МАҲСУЛОТЛАРНИ**

ТАРҚАТМАЙДИ

Инвентаризация бошлангунга қадар истеъмолчилардан зарур материалларни олишларини сўраймиз.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ. Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700.000, ГСП, Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, № 26 * ТЕЛЕФОНЛАР Эълонлар — 338142, коммутатор — 330249 дан 330258 гача.

Р. 03750. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64583. А. — 223.